

Evida A/S
Vognmagervej 14
8800 Viborg

Att. Anni Berndsen

Miljøvurdering og Plan
J.nr. 2021-6304
Ref. pespn
Den 01. maj 2025

Afgørelse om, at stålga­sledningen mellem Frøslev og Terkelsbøl ikke er omfattet af krav om miljøvurdering

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV, tidligere en del af Miljøstyrelsen) har den 11. februar 2021 modtaget jeres ansøgning via Aabenraa Kommune om etablering af en ny stålledning til transport af overskydende bionaturgas mellem de forskellige naturgasnet i Sønderjylland. Projektet er senere blevet revideret og en ny ansøgning er fremsendt til SGAV af den 15. september 2022, hvor projektet er genoptaget. Efterfølgende er der sket yderligere revidering af ansøgningsmaterialet, som er blevet fremsendt til SGAV af den 6. juni 2024 og 19. februar 2025.

Afgørelse

SGAV har på baggrund af en screening vurderet, at projektet ikke vil kunne påvirke miljøet væsentligt og derfor ikke er omfattet af krav om miljøvurdering. Afgørelsen er truffet efter § 21 i miljøvurderingsloven¹.

Afgørelsen er ikke en tilladelse, men alene en afgørelse om, at projektet ikke skal gennemgå en miljøvurderingsproces. Bygherre har ansvar for at indhente eventuelle nødvendige tilladelser og dispensationer for at realisere projektet.

Screeningen er gennemført med udgangspunkt i det projekt, som er beskrevet i ansøgningen og sagens øvrige bilag, og på baggrund af de miljømæssige forudsætninger, som er gældende på screeningstidspunktet. Hvis projektet ændres, er bygherre forpligtet til at ansøge igen med henblik på at få afgjort, om ændringen er omfattet af krav om miljøvurdering.

Afgørelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år, jf. miljøvurderingslovens § 39.

¹ LBK nr. 4 af 03/01/2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

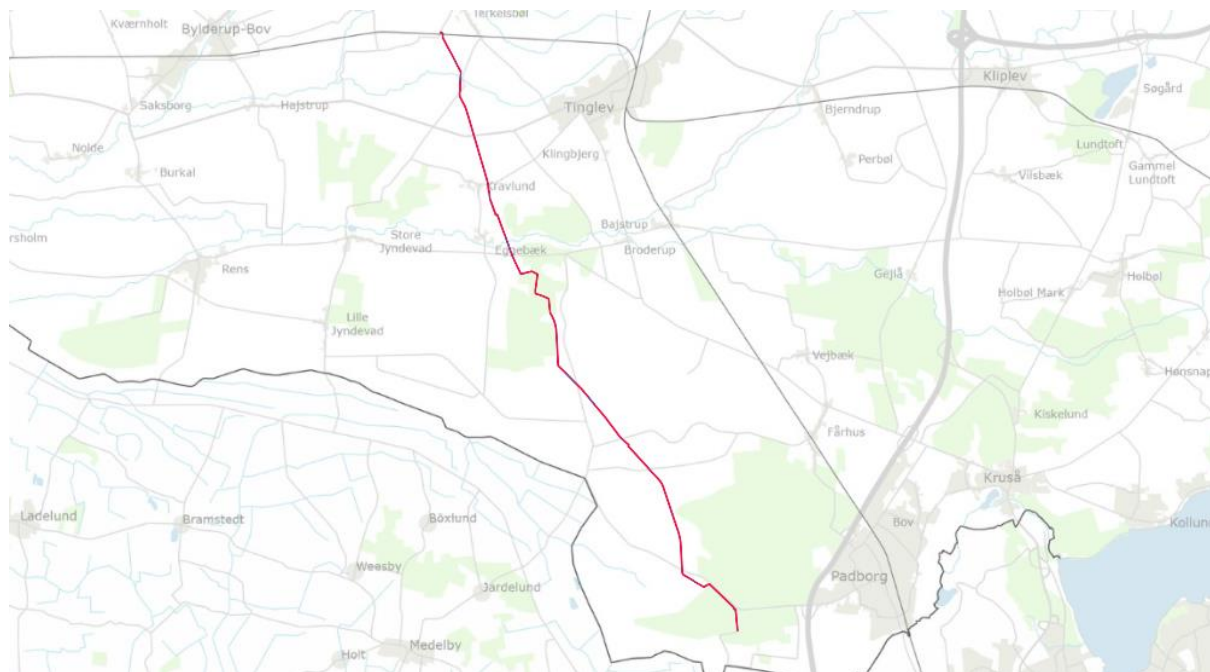
1 Sagens oplysninger

Ansøgningen er indgivet i henhold til § 18 i miljøvurderingsloven. Ansøgningen er fremsendt til SGAV, som varetager kommunalbestyrelsens opgaver og beføjelser for det konkrete projekt, jf. § 3, stk. 1, nr. 1 i miljøvurderingsbekendtgørelsen², da staten er bygherre (jf. § 2, nr. 3). Det ansøgte projekt er omfattet af bilag 2, pkt. 3b i miljøvurderingsloven vedr. industrianlæg til transport af gas, damp og varmt vand (projekter, som ikke er omfattet af bilag 1).

Bygherre har leveret supplerende oplysninger til sagen den 15. september 2022, 6. juni 2024 og den 19. februar 2025. Sagens dokumenter omfatter bygherres ansøgning (bilag 1), projektbeskrivelse (bilag 2), væsentlighedsvurdering (bilag 3), risikovurdering af boremudderprodukter (bilag 4), sammendrag af risikovurdering (bilag 5), datablad (bilag 6), beredskabsplan for blow-out (bilag 7).

2 Projektbeskrivelse

Projektet omfatter etablering af en forstærkningsledningsanlæg fra Frøslev til Terkelsbøl. Ledningen etableres med henblik på at flytte overskydende bionaturgas imellem de forskellige naturgasnet i Sønderjylland. Ledningstracéet består af en 40 bar Ø168,3 mm stålledning, der fortrinsvist anlægges på landbrugsjord, samt langs eksisterende offentlige veje. Gasledningen vil have en samlet længde på 17,7 km med et forløb nogenlunde parallelt med eksisterende transmissionsledninger.

Figur 1. Oversigt over ledningens forløb (rød linje).

2.1 Etablering af et nyt ledningsanlæg

Gasledningsanlægget etableres i jorden, hvorefter der ikke vil være et egentlig behov for driftsmæssig indgriben medmindre der opstår fejlmeldinger. Etableringen af ledningsanlægget indebærer anlæggelse med åben grav og underboring. Den primære anlægsmetode er åben rørgrav (ca. 15,738 km), men hvor

² BEK nr. 1608 af 09/12/2024 vedr. bekendtgørelse om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter.

denne anlægsmetode ikke er mulig, vil projektet gøre brug af styret underboring (ca. 3450 m). Anlægs-metoderne beskrives herunder.

2.1.1 Åben grav

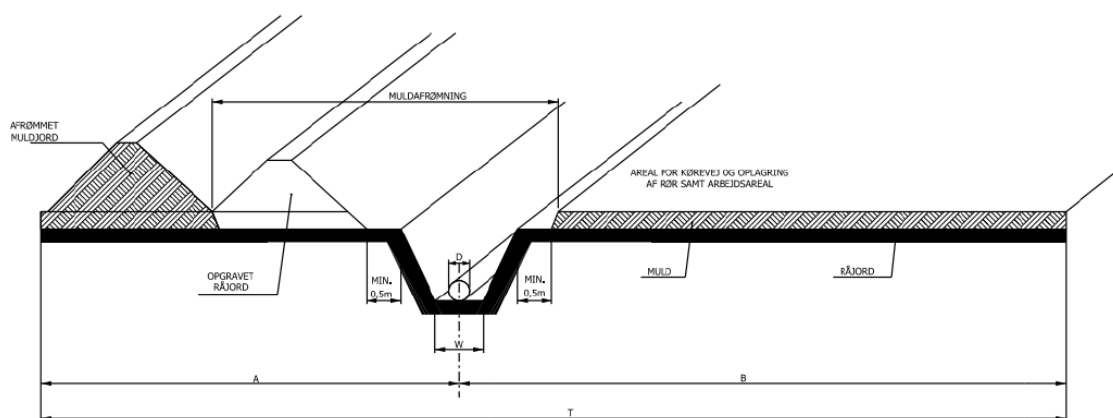
Til traditionel rørgrav med anlæg anvendes et arbejdsområde/arbejdsbælte, svarende til otte meter på hver side af rørgravens midte. Arbejdsbæltet består af otte meter køreplader med plads til sammensvejsning af rør, fire meter med muldafrømning og selve rørgraven samt to til fire meter til jorddepot af råjorden. Ledningen anlægges med en jorddækning på minimum 1,2 meter i markarealer og 1 meter i vejarealer.

Opgravningen sker med gravemaskine. Arbejdet består af, at mulden først skræbes af og lægges i en bunke ved siden af tracéet. Derefter graves råjorden op i den nødvendige dybde og lægges i en anden bunke ved siden af muldjorden. Når ledningen er svejst sammen og lagt i rørgraven, tildækkes ledningen med råjord og efterfølgende muldjord. På denne måde sikres det at de landbrugs aktiviteter, der tidligere var på arealet, kan genoptages. Med denne anlægsmetode flytter anlægsmaskiner mv. sig løbende langs ledningstracéet. Rørgraven står ikke åben i nattetimerne, da ledningen tildækkes før endt arbejdsdag. I tilfælde af, at det ikke er muligt at tildække arbejdsarealet vil det blive afgrænset med paddehegn. Se også afsnit 2.3.1. Dette betyder, at maskinerne kun opholder sig i et område i kortere perioder. Hastigheden for anlægsarbejdet vurderes af bygherre i gennemsnit at være 80 meter om dagen.

Den opgravede jord vil blive genbrugt så vidt det er muligt når ledningen dækkes igen. Hvis den opgravede jord indeholder mange skarpe sten eller murbrokker kan det være nødvendigt at dække ledningen med sand for at undgå at røret tager skade. Den opgravede jord spredes som udgangspunkt ud over arbejdsarealet, uden at det har en væsentlig påvirkning på terrænforhold. Det opgravede materiale vil blive spredt over tracéet og i hele arbejdsbæltets bredde og vil tilføje 1-2 cm på terrænets højde.

I områder hvor sandomfyldning kan medføre risiko for dræneffekter, forebygges dette ved at lægge lerskotter i kabelgraven. Der vil dermed ikke være en risiko for dræneffekt ifm. projektet.

Inden for arbejdsbæltet vil alle arbejdsprocesser som udgangspunkt kunne håndteres, herunder transport langs traceet, svejsearbejde, jordarbejde og oplæg af jord. Arbejdsområdet tilgås, hvor tracéet krydser offentlige vej og anlagte veje.

Figur 2. Skitse af rørgrav med anlæg.

Ledningen vil på en stor del af strækningen anlægges i markarealer, hvor arbejdsbæltet typisk vil være de ovenfor beskrevet 16 meter bredt. Hvis der sker anlæggelse langs vejarealer, stier, i skove mv. vil dette typisk være med et reduceret arbejdsareal.

Til rørgrav med reduceret bredde af arbejdsbæltet begrænses arbejdsarealet til typisk tre meter eller svarende til gravemaskinens bredde. Først graves jorden op og lægges i en bunke ved siden af graven, hvis der er plads til dette. Hvis forholdene gør at der ikke er plads, køres jorden til midlertidige jorddepoter. Ofte kan disse depoter holdes inden for det øvrige arbejdsareal ved tracéet.

Ved rørgrave med reduceret arbejdsbredde vil man typisk trække, en på forhånd sammensvejest ledning, i graven med et trækspil eller løfte ledningen i graven med maskiner langs vejsiden. Her vil arbejdsområdet/tracéet også tilgås, hvor tracéet krydser offentlige vej og anlagte veje.

2.1.1.1 Fældning af træer eller rydning af levende hegn

Etablering af ledningsanlægget i områder med beplantning foretages blandt andet ved åben grav, der vil derfor være steder, hvor der sker fældning af træer eller buske. Ift. læhegn vil der både ske gennemgravning, men der vil også være steder, hvor der sker underboring. Der planlægges desuden fældning af fredskov, hvilket vil ske på baggrund af en dispensation fra naturbeskyttelsesloven³. For alle skove omfattet af fredskovspligt vil det kræve dispensation fra skovloven at fælde bevoksning og gennemføre anlægsarbejder. Afhængig af omfanget af fældning, vil der i afgørelsen blive stillet krav om rejsning af erstatningsskov forventeligt i størrelsesordenen 1:2. Der fældes ikke træer der er egnede levesteder for flagermus. Se også afsnit 8.1.

2.1.2 Styret underboring

Der foretages styret underboring 33 steder langs ledningstracéet med en samlet længde på 3450 m. Tabel 1 viser en oversigt over projektets underboringer, herunder længde, dybde og anlægsvarighed. Der underbores blandt andet ved krydsning af jernbaner, vejarealer og indkørsler, beskyttede sten- og jorddiger, beplantning, drænrender og § 3 beskyttet natur og § 3 beskyttede vandløb. Underboringerne er af forskellig kompleksitet med hensyn til længde (24-375 meter), dybde (1 meter (under vandløbsbund) til 3 meter (under vandløbsbund) og anlægsvarighed (1-3 dage), idet den enkelte underboring afhænger af de lokale jordbundsforhold og mulighed for placering af boregruber og arbejdsarealer.

Tabel 1. Oversigt over projektets 33 underboringer med angivelse af den konkrete underboringsbegrundelse, anlægsvarighed, længde og dybde.

Nr.	Begrundelse for underboring	Længde (m)	Dybde (m)	Varighed (dage)
UB1	Kristiansmindevej/Pluskærvej	96	1,2	1
UB1A	Fredskov/beskyttet dige	24	1,2	1
UB2	Beskyttet dige og skovvej (fredskov)	24	1,2	1
UB3	Beplantning/skov /Pluskærvej 5a	96	1,2	1
UB4	Krydsning af Pluskærvej	36	1,2	1
UB5	Dige og vej nord for Pluskærvej	24	1,2	1
UB6	Dige nord for Pluskærvej	24	1,2	1
UB7	Vandløb nord for Pluskærvej	156	Min 1. m under vandløbsbund	1
UB8	Dige og vej, ejerlavsgrense mlm. Frøslev, Bov og Kragelund, Bov.	24	1,2	1
UB9	Vej og grøft syd for Skyttehusvej	72	1,2	1
UB10	Grøft syd for Skyttehusvej	24	1,2	1
UB11	Skyttehusvej	36	1,2	1
UB12	Grøft nord for Skyttehusvej	24	1,2	1

³ LBK. 927 af 28/06/2024 vedr. Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse.

UB13	Grøft nord for Skyttehusvej	24	1,2	1
UB15	Kragelundvej	60	1,2	1
UB16	Grøft i matrikelskel imellem fælles drevet mark	144	1,2	1
UB17	Beplantning øst for Sofiedalvej	345	Min 1. m under vand-løbsbund	3
UB18	Grøft øst for Sofiedalvej	95	1,2	1
UB19	Sofiedalvej og moseområde	360	1,2	3
UB20	Grøft vest for Sofiendalsvej	205		
UB21	Grøft vest for Sofiendalsvej	160	1,2	1
UB22	Dambæk (vandløb) vest for Sofiedalvej	140	Min 1. m under vand-løbsbund	1
UB23	Beplantning/ drænkanaal syd for Flensborgvej	115	1,2	1
UB24	Flensborgvej	36	1,2	1
UB25	Sønder å (Vandløb) nord for Flensborgvej	375	Min 3. m under vand-løbsbund	3
UB25a	Hegn og grøft syd for Kravlundvej	24		
UB27	Volddalgrøften (vandløb)	175	Min 1. m under vand-løbsbund	1
UB28	Kravlundvej og dige	40	1,2	1
UB29	Saksborgvej	50	1,2	1
UB30	Julianehåbvej	50	1,2	1
UB31	Uge bæk (vandløb) vest for Vølle Brovej	200	Min 3. m under vand-løbsbund	2
UB32	Tilløb (vandløb) til uge bæk Nord for Uge bæk	120	Min 1. m under vand-løbsbund	1
UB33	Duborgvej/Parallelvej (jernbane)	72	1,2	1

De styrede underboringer kan udføres adskilt fra og før det øvrige ledningsanlæg i åben grav, således at føringsrørene er klar, når ledningen skal trækkes. Inden føringsrørene kan trækkes gennem underboringen, skal rørene sammensvejses i underboringens totale længde.

Ved styrede underboringer føres et borehoved gennem jorden i den ønskede linjeføring og dybde. Herefter trækkes den sammensvejste ledning gennem boregangen. Styrede underboringer udføres under konstant visuel overvågning på terræn, så arbejdet hurtigt kan afbrydes i tilfælde af utilsigtede hændelser. Styrede underboringer kræver to arbejdsarealer bestående af to boregruber. Én i hver ende af underboringen. Størrelsen på boregruben afhænger af gasrørstykkelsen, samt dybden på boringen, men ligger ofte mellem 2-20 m². Boreudstyret opstilles i den ene ende af underboringen og ledningen, der skal trækkes igennem, placeres i den anden ende. Selve underboringen udføres med et lille styrbart borehoved, som efter gennemboring af strækningen udskiftes med et borehoved i en lidt større diameter. Borehovedet trækkes retur til startgruben, hvorved borehullets diameter udvides. Processen gentages om nødvendigt flere gange. Arbejdspladsen, hvor boreudstyret står, kan ofte indeholdes inden for de 16 meters arbejdsareal omkring traceet.

Boreddybden afhænger af de lokale forhold. Hvis de lokale forhold tilsiger det, ligger boringen 1 til 1,2 meter under terræn, som ved anlæggelse i rørgrav. Underboringer ligger dog ofte dybere end 1,2 m, på grund af særlige krav ved veje, jernbaner og naturområder.

Varigheden af underboringen afhænger af boringslængden og lokale forhold. Arbejdet sker inden for Aabenraa Kommunes normal arbejdstid, hvilket er hverdage 07.00-18.00 og lørdage 07.00-14.00.

Boregruberne placeres således, at det sikres, at der ikke kan ske afstrømning af boremudder eller overfladevand til nærliggende recipienter eller beskyttet natur, også gældende for perioder med meget nedbør. Dette sikres med etablering af en passende jordvold rundt om boregruberne nær beskyttet natur eller recipienter. Derudover tømmes boregruberne for vand med slamsuger, hvis entreprenøren vurderer det nødvendigt.

2.1.2.1 Boremudder

I forbindelse med underboringer anvendes borevæske. Borevæskens funktion er at reducere friktionen mellem borehovedet og jorden, men fungerer også til at borehullet ikke falder sammen da boremuddret klistrer sig til borehullets væg og dermed stabiliserer og tætnet borehullet. Borevæske består hovedsageligt af vand og bentonit, som er en naturligt forekommende finpartikulær plastisk lerart. For at kunne sikre borevæskens egenskaber i form af smøreevne og viskositet, under forskellige lokale jordbundsforhold, kan det være nødvendigt at tilføje additiver. Mængden og typen af additiver er afhængig af lokale jordbundsforhold, samt entreprenørens præferencer og erfaringer. Evida stiller som standard, krav til entreprenører, at der kun anvendes borevæskeprodukter og additiver (og koncentrationer), som er dokumenteret uskadelige for jord, grundvand og overfladevand jf. DHI-rapporten 'Risikovurdering af borevæskeprodukter' fra 2021 samt DHI's supplerende risikovurdering "Sammendrag af risikovurdering af boremudderprodukter fra 22. oktober 2021. Som udgangspunkt består borevæske af 97 % vand og 3 % bentonit. Hvis der tilsættes additiver, udgør de maksimalt 1 % af den samlede mængde borevæske (= vand + bentonit). De rette mængder skal tilrettes ift. den faktiske længde af de planlagte boringer. I projektet forventes der at blive brugt 655 m³ boremudder hvoraf 445 m³ er vand. Derudover vil additiver udgøre mellem 0,1-1 % af boremuddret.

Boremuddret tilføres løbende i boregruben, imens boringen gennemføres. Når boringen er afsluttet, kan boremudder, der er endt i boregruben enten suges op og genbruges i en anden boring eller bortskaffes som affald til godkendt modtager efter kommunens anvisninger. Boremudder spreder sig ikke til omgivelserne i væsentlig grad og sivning af boremudder igennem jordlag begrænses, da lerpartiklerne i boremuddret tætnet overfladen mellem jordoverfladen i boregruben og det resterende boremudder. Når boringen er afsluttet, ligger gasrøret omgivet af boremudder i jorden. Arbejdet og tilførsel af boremudder til underboringen kontrolleres, så boremudder ikke løber til utilsigtede steder, herunder §3-natur, vandløb, søer, dræn eller andre overfladevandsforekomster.

Tabel 2. Bygherres estimerede boremuddermængder

Projektets samlede boringslængde	Vandforbrug (m ³)	Bentonit (t)	Boremudder	Additiver
3450 m	445	11	0,19 t/m	0,1-1 % af den samlede mængde borevæske.

I samarbejde med valgte entreprenører, vil Evida løbende indhente oplysninger på boremudderprodukterne hos producenterne, for at opnå dokumentation for at boremudderprodukterne ikke adskiller sig fra DHI-rapporten. Evida vil i forbindelse med anlægsarbejdet løbende føre tilsyn, som sikrer at entreprenøren ikke anvender andre boremudderprodukter end dem, der er risikovurderet i DHI's rapporter og som der er indgået skriftlig aftale om mellem Evida og entreprenøren. Af aftalen fremgår det at følgende fire borevæskeprodukter ikke kan anvendes; Tunnel-Lube, Torque Guard, Dammer light, Centrament Stabi, fordi de indeholder konserveringsmidler (biocider). Hvis entreprenøren ønsker at benytte andre additiver end de anførte i risikovurderingen, så betragter SGAV dette som en projektændring, hvorfor det vil kræve en ny screeningsansøgning jf. bilag 2 punkt 13a i miljøvurderingsloven.

2.1.2.2 Blow-out

For alle underboringer vil der være en risiko for blow-out med boremudder. Blow-outs er en utilsigtet frigivelse af boremudder til omgivelserne, som følge af at trykket i boringen er højt og dermed presser boremudder op gennem jordlagene til terrænoverfladen eller under vand/på bunden af vandløb eller søer. Som udgangspunkt falder risikoen for blow-out med dybden af boringen, mens risikoen stiger med længden. Ved lange underboringer øges boreddybden for at minimere risikoen for blow-out.

Der er konstant visuel overvågning med underboringen under hele boringsprocessen, herunder af vandoverfladen ved vandløbsunderboringer og terrænoverfladen ved terrestriske underboringer samt af boregruberne. Blow-outs registreres ved et pludseligt tab af tryk i det udstyr, der anvendes til underboringen. Ved et pludseligt tab af tryk stoppes underboringen med det samme og tilførslen af boremudder ophører.

Mængden af boremudder, der frigives ved et blow-out, er forskellig. Erfaringer viser at det er alt fra skovlfulde til flere kubikmeter. For at sikre korrekt håndtering af et potentielt blow-out, udarbejder bygherre beredskabsplaner i samarbejde med entreprenøren og kommunen forud for igangsættelse af borearbejdet og der vil altid stå et akut beredskab klar, som hurtigst muligt kan gå i aktion og stoppe, inddæmme og fjerne et potentielt blow-out. Mulige adgangsveje til potentielle blow-out-områder er også planlagt på forhånd.

For at modvirke blow-outs kan det være nødvendigt at lave små aflastningshuller med jævne mellemrum langs boringen. Et aflastningshul er en lille lodret boring, der føres ned til underboringen. Når ledningen trækkes igennem boregangen, kan der på bagsiden af træksiden af ledningen opstå et højt tryk af boremudder i boregangen. Det høje tryk vil medføre at boremudderet trykkes op gennem aflastningshullet/erne, hvorfra boremudderet, under kontrollerede forhold, kan suges op med slamsuger. Det er entreprenørens erfaringer, der vurderer om det er hensigtsmæssigt med aflastningshuller. Aflastningshullerne vil ikke blive etableret i § 3-beskyttede området, herunder vandløb.

2.1.3 Arealanvendelse, overjordiske anlæg og servitutter

Der er ikke indgået lodsejeraftaler om midlertidige arbejdsarealer forud for denne ansøgning, da de endelige placeringer af rørdepoter ikke er fastlagt. Når områderne er fastlagt, vil de være afgrænset med hegn og ligge på et areal med dyrket mark, hvilket vil ske efter aftale med lodsejere. Alle berørte lodsejere kontaktes af bygherre i forbindelse med rettighedserhvervelsen, som gennemføres med frivillige aftaler eller ekspropriation.

Tracéets placering i jorden markeres med mærkestandere, der er synlige 1,60 m over jordoverfladen. Mærkestanderne sættes typisk i udvalgte matrikelskel, for at angive gasledningens retning. Formålet med mærkestanderne er at øvrige bygherre/lodsejere er opmærksomme på ledningens tilstedeværelse, når der graves/arbejdes, så der ikke påføres graveskader på ledningen.

Figur 3. Eksempel på mærkestander

Gasrøret deklarerer med et servitutbælte på 2 x 5 meter omkring rørledningen. Dertil kommer ekstra 2,3 meter til sikkerhedszone, dvs. i alt 2 x 7,3 meter. Deklarationsarealet fungerer desuden som en sikkerhedszone, hvor der ikke må opføres bebyggelse til ophold for mennesker eksempelvis beboelse, kontorer og institutioner. De steder, hvor gasledningen anlægges på private arealer, eller hvis ledningens servitutbælte berører matrikulerede områder, udlægges der en tinglyst servitut. Servituten betyder, at der er begrænsninger i mulighederne for etablering af bygninger, beplantning mv.

Der indhentes desuden oplysninger om fremmede ledninger, i LER.dk, som krydses eller parallelføres med en sikkerhedsafstand, der sikrer en forsvarlig drift af såvel gasledning som de fremmede ledningsanlæg. Arbejde omkring højspændingsanlæg koordineres med Energinet eller øvrige ledningsejere og Evidas entreprenører indhenter særlige arbejdsprocedure for arbejdet nær højspændingsanlæg.

2.2 Arbejde på station, scraperarrangement og ventilgruppe

På den eksisterende kompressorstation ved Terkelsbøl, matr.nr. 257 Terkelsbøl, Tinglev, vil der ikke ske væsentligt anlægsarbejde/gravearbejde. Ledningen vil blive ført ind på stationen og tilknyttet eksisterende komponenter.

Der anlægges et nyt scraperarrangement ved Frøslev, matr.nr. 1672 Frøslev, Bov, som placeres ved Kristiansmindevej. Matriklen er stor og der vil derfor enten tinglyses eller indgås en lejekontrakt med ejer på de 180 m² som scraperarrangementet benytter. Her vil ledningen desuden tilsluttes den eksisterende distributionsledning vest for Frøslev. Scraperarrangementet er en anordning, hvor der via en sluse kan indsættes en "rensegris" til rensning af gasrøret. Scraperarrangementet anlægges i en brønd og fylder derfor ikke rent visuelt i landskabet. Brønden er kun synlig ved et dæksel, som er højest 0,2 m over terræn.

Der etableres en ny linjeventilgruppe ved Eggebæk Kærvej, hvor der erhverves areal på ca. 212 m². Ventilgruppen anlægges under jorden og visuelt kan der ses fem brønddæksler, der stikker 10 cm. over jordoverfladen.

2.3 Midlertidige køreveje, arbejdsarealer og depotpladser

I forbindelse med dette projekt vil det være nødvendigt med midlertidige arbejdsarealer og to rørdepoter, hvor materiale deponeres, for efterfølgende at blive transporteret ud langs traceet. Derudover er det nødvendigt med midlertidige arbejdspladser, hvor man kan svejse rør og lave fittings.

Den endelige placering af rørdepot er ikke fastlagt dette vil ske i forbindelse med indgåelse af lodsejer-aftaler, som igangsættes efter der er meldt afgørelse om miljøvurderingspligt. De midlertidige arbejdsarealer vil være afgrænset med hegn og vil typisk ligge på markarealer, efter aftale med lodsejere. Arealerne vil være udlagt med køreplader, så mandskab færdes sikkert og jordstrukturen ikke ødelægges. Rørdepoter og midlertidige arbejdsarealer vil ikke blive placeret i bynært miljø, hvor transporter og svejsetest kan påvirke omboende i væsentlig negativt omfang. Midlertidige køreveje, arbejdsarealer og depotpladser vil ikke anlægges på arealer med beskyttet natur. Indkørsel fra offentlig vej til traceet, vil minimum være 50 m fra nabobeboelse. Alle de midlertidigt inddragede arealer vil blive genetableret efterfølgende.

2.3.1 Paddehegn

Anlægsarbejdet udføres med en hastighed på omkring 80 meter om dagen. Rørgraven tildækkes hver dag, inden arbejdet afsluttes, dermed står rørgraven, på intet sted åben i nattetimerne. Eneste undtagelse er tie-in huller (4x4 meter) og boregrubberne (4x2 meter), som omringes af et paddehegn, når arbejdsstracéet forlades. Dermed er der ingen risiko for at eksempelvis vandrende padder, kan falde i ledningsgraven. Paddehegnet er designet så der ikke er åbning og padderne kan dermed ikke vandre ind i området.

Vandhuller og søer vil ikke blive påvirket af projektet, da der ikke vil ske anlægsarbejde eller grundvandssænkninger.

2.4 Trafik- og adgangsforhold

Der vil i forbindelse med anlæggelsen af ledningen forekomme transporter med tung trafik til- og fra projektområdet. Transporterne vil ske fra offentlig vej, og langs tracéet inden arbejdsarealet. Udover tung trafik med lastbiler, vil der i forbindelse med anlæggelsen være mandskabstrafik i varebiler/personbiler, til og fra arbejdspladserne på tracéet. Hvis der er behov trafikregulering vil dette ske i samarbejde med hhv. den pågældende kommune, vejdirektoratet og relevante lodsejere.

3 Tidsplan og varighed af anlægsarbejdet

Anlægsarbejdet forventes at foregå i perioden maj 2025 – december 2025.

Hastigheden for anlægsarbejdet vurderes af bygherre i gennemsnit at være 80 m om dagen. Anlæggelsen starter med etablering af rør- og materialedepoter, køreveje og skurby. Herefter påbegyndes anlæggelsen gasledningen bestående af jordarbejde, herunder gravearbejdet med åben grav og underboringer. Samtidig transporteres rørene til tracéet og svejses sammen. Senere etableres og tilkobles ventilgruppe og scraperarrangement.

Efter selve anlægsperioden trykprøves anlægget og anlægget godkendes af myndigheden (Sikkerhedsstyrelsen). Herefter tilsluttes anlægget det eksisterende gasnet og idriftsættes.

Til slut fjernes køreveje, skurby og områderne reetableres med evt. gensåning af vegetation, hvis nødvendigt. Alt arbejde knyttet til projektet udføres inden for normal arbejdstid, som er mandag-fredag mellem kl. 7-18 og lørdage mellem kl. 7-14.

4 SGAV's vurdering

SGAV har på baggrund af ansøgningsmaterialet vurderet, at projektet ikke vil medføre en væsentlig indvirkning på miljøet og derfor ikke kræver udarbejdelse af en miljøvurdering. Dette er uddybet og begrundet nedenfor.

5 Målsatte vandforekomster

Projektets påvirkninger på alle direkte og nedstrøms berørte vandområder kan potentielt medføre tilstandsændringer eller forhindre mål opfyldelse for det enkelte målsatte vandområde, jf. lov om vandplanlægning og indsatsbekendtgørelsen.

5.1 Aktiviteter der kan påvirke vandforekomster

Potentielle påvirkninger fra projektet, der direkte eller indirekte kan påvirke målsatte vandforekomster i eller nær projektområdet, er:

- påvirkninger fra blow-out ved underboring
- tørholdelse af boregruber og rørgrave

Ikke alle ovenstående aktiviteter kan medføre påvirkninger på alle vandforekomster. De potentielle påvirkninger, der er relevante for vurderingen af den enkelte vandforekomst, inddrages i relevante afsnit.

5.1.1 Påvirkning fra blow-out ved underboring

Ved underboringer af vandløb vil der kun være kontakt mellem boremudder og vandløb ved blow-outs, hvilket vil være et uheld. Se yderligere i afsnit 2.1.2.2. Ved et blow-out siver boremudder ud gennem spækker i jorden til det omgivende miljø, men bryder ikke nødvendigvis jordoverfladen. Hvis boremudderen bryder jordoverfladen på terrestrisk natur, vil det lægge sig helt lokalt og kan samles op med håndskovl eller slamsuger. Hvis der sker blowout ved underboring af vandløb, vil boremudder kunne sive gennem jordbunden og ud i vandløbet. Boremudderen vil her blive opblandet i vandløbsvandet og, afhængigt af vandføringen og -hastigheden i vandløbet, blive ført med strømmen og til sidst sedimentere på vandløbsbunden.

Bygherre har beskrevet, at der ved underboring af vandløb og Natura 2000-områder vil være konstant overvågning, så underboringen kan stoppes ved tegn på udslip af boremudder i vandet og ved tryktab.

For at minimere risikoen for blow-out vil der anvendes følgende tiltag:

- Overvågning af underboringen for tilførsel af boremudder og trykafvigelse
- Kompetente underborings-entreprenører der kender jordforhold
- Aflastningshuller ved lange underboringer, for at reducere opbygning af meget højt tryk i boregangen. Aflastningshullerne overvåges, så der kan observeres overflydende boremudder, så det kan fjernes med slamsuger
- Stor jorddækning/underboringen sker langt under vandforekomsten og tilpasset jordforholdene

Udslip af boremudder i vandløb vil kunne stoppes vha. brøndringe eller bigballer med efterfølgende opsamling af boremudderen. I de større vandløb Sønderå og Uge Bæk vil udslip af boremudder kunne opsamles i perioder med lav vandføring og ved stor vandføring vil boremudderen blive opslæmmet i vandløbet og blive ført med strømmen sammen med vandløbets normale materialetransport.

Bygherre oplyser at det erfaringsmæssigt og på linje med DHI's risikovurdering fra 2021 estimeres, at der kan ske udslip af 5 m³ boremudder til vandløbet over 10 min. Etablering af aflastningshuller, på udvalgte steder langs traceet, vil reducere trykket i boregangen og derved reducere den potentielle mængde boremudder, der trænger op ved et blowout. Dette gøres dog kun hvis der er muligt og hvis beskyttede naturområder i øvrigt ikke påvirkes. Det er lettere at registrere et blowout på tørre naturtyper og nemmere at kontrollere og suge op med slamsuger og med skovl - her kan næsten alt boremudder fjernes igen.

5.1.2 Tørholdelse af rørgrave og boregruber

Rørgrav

I våde perioder, eller i områder med tilsivende grundvand, kan det være nødvendigt med tørholdelse af rørgraven i forbindelse med nedlægning af rør. Varigheden er ofte kortvarig og typisk af få dages varighed, som følge af den korte anlægsperiode på de enkelte delstrækninger.

Bygherre har beskrevet, at hvis tørholdelse er nødvendig, pumpes vand op fra graven med en dykpumpe. Overfladevand vil blive tilladt omkringliggende arealer til lokal nedsivning. Der ledes aldrig direkte til åbne vandflader eller nærmere end 25 m til recipienter. Der bortledes ikke på arealer med terrænfald ned mod recipienter, hvor vandet kan løbe af overfladen. De præcise udledningpunkter koordineres mellem entreprenør og lodsejer og er afhængig af de lokale forhold.

Bygherre beskriver yderligere, at hvis der ikke er mulighed for at bortlede overfladevand eller tilstødende grundvand efter ovenstående forholdsregler, bortledes vandet med slamsuger.

Boregruber

I våde perioder med meget nedbør, kan det være nødvendigt med tørholdelse af boregruben i forbindelse med underboringen. Varigheden er ofte kortvarig og typisk en enkelt, til få dages varighed.

Bygherre har beskrevet, at hvis tørholdelse er nødvendig, pumpes vand op fra gruben med en dykpumpe. Overfladevand vil blive tilladt omkringliggende arealer til lokal nedsivning. Der ledes aldrig direkte til åbne vandflader eller nærmere end 25 m til recipienter. Der bortledes ikke på arealer med terrænfald ned mod recipienter, hvor vandet kan løbe af overfladen. De præcise udledningpunkter koordineres mellem entreprenør og lodsejer og er afhængig af de lokale forhold.

Bygherre beskriver yderligere, at hvis der ikke er mulighed for at bortlede overfladevand eller tilstødende grundvand efter ovenstående forholdsregler, bortledes vandet med slamsuger.

Når boringen er i gang og der er tilførsel af boremudder til boregruppen bortledes der ikke vand herfra. Der bores ikke under kraftige nedbørshændelser, hvor vandtilstrømning ikke kan kontrolleres. Ved mindre vandtilstrømning til boregruben, inddrages vandtilstrømningen i boremudderblandingen, for at undgå overløb til omgivelserne.

Der er ikke anlægsaktiviteter inden for områder med områdeklassificering, V1- eller V2-kortlagte matrikler. Der vil derfor ikke ske tørholdelse af arealer med ovenstående og dermed vil der ikke ske en mobilisering af forurening.

5.2 Grundvandsforekomster

Grundvandsmagasinerne opdeles i tre typer; terrænnære, regionale og dybe. Alle grundvandsforekomster er målsat til god kvantitativ tilstand og god kemisk tilstand. Projektområdet krydser ikke terrænnære grundvandsforekomster, men der er registreret fire regionale grundvandsforekomster og fem dybe grundvandsforekomster. Grundvandsforekomsternes ID og aktuelle tilstande fremgår af tabel 3.

I forbindelse med genbesøget af vandområdeplanerne er der udført nye målinger for målsatte vandforekomster. Genbesøget er på nuværende tidspunkt i høring, men resultatet af målingerne udført ifm. genbesøget, for grundvandsforekomster i indeværende projekt, ses i nedenstående tabel 4.

Tabel 3. Oversigt over de grundvandsforekomster, som projektområdet krydser, og deres aktuelle tilstande.

Navn (DK ID)	Typologi	Kvantitativ tilstand	Kemisk tilstand (årsag til manglende målopfyldelse)
DK110_dkmf_984_ks	Regional	God	Ring (pesticider og påvirkning på drikkevand (pesticider))
DK401_dkmj_2_ks	Regional	God	Ring (pesticider)
DK401_dkmj_1068_ks	Regional	God	Ring (Påvirkning på drikkevand (pesticider))
DK401_dkmj_1083_ks	Regional	God	God
DK401_dkmj_1061_ps	Dybe	God	God
DK401_dkmj_677_ks	Dybe	God	God
DK401_dkmj_1051_ps	Dybe	God	God
DK401_dkmj_676_ks	Dybe	God	God
DK401_dkmj_963_ks	Dybe	God	God

Tabel 4. Oversigt over de grundvandsforekomster, som projektområdet krydser, og deres aktuelle tilstande – fra genbesøget 2025.

Navn (DK ID)	Typologi	Kvantitativ tilstand	Kemisk tilstand (årsag til manglende målopfyldelse)
DK110_dkmf_984_ks	Regional	God	Ring (pesticider og påvirkning på drikkevand (pesticider))
DK401_dkmj_2_ks	Regional	God	Ring (pesticider)
DK401_dkmj_1068_ks	Regional	God	Ring (Påvirkning på drikkevand (pesticider))
DK401_dkmj_1083_ks	Regional	God	God
DK401_dkmj_1061_ps	Dybe	God	God
DK401_dkmj_677_ks	Dybe	God	God
DK401_dkmj_1051_ps	Dybe	God	God
DK401_dkmj_676_ks	Dybe	God	God
DK401_dkmj_963_ks	Dybe	God	God

Alle danske dybe grundvandsforekomster er uden direkte kontakt til vandløb, søer eller potentielt grundvandsafhængige terrestriske økosystemer og topkoterne er mindst 25 meter under terrænet. Byg-herre vurderer derfor, at de dybe grundvandsforekomster ikke påvirkes, idet projektarbejdet udføres terrænnært for både rørgrave (ca. 1,2 meter under terræn), boregruber (ca. 2 meter under terræn) samt for underboringerne (ca. max 3 meter under terræn). Da der kun bruges stoffer godkendt i DHI-rapporten samt at anlægsaktiviteterne ikke berøre de dybe grundvandsforekomster og på baggrund af projektets begrænsede karakter vurderes der, at der ikke vil ske en væsentlig påvirkning heraf.

Derimod har alle danske regionale grundvandsforekomster direkte kontakt til vandløb, søer, vådområder eller potentielt grundvandsafhængige terrestriske økosystemer. De regionale grundvandsforekomster, som ligger inden for projektområdet, har god kvantitativ tilstand. Bygherre oplyser, at der ikke er behov for permanent grundvandssænkning i forbindelse med projektet, men at det kan blive nødvendigt at tørholde boregruber og rørgrave (se afsnit 5.1.2 om tørholdelse). De midlertidige grundvandssænkninger vil ikke medføre påvirkninger på områdets hydrologiske forhold, da overfladevandet bortledes til samme grundvandsmagasin og derfor ikke medfører ændringer i grundvandsspejlet eller påvirkning af grundvandsforekomstens kvantitative tilstand. Bygherre oplyser, at der ved risiko for dræneffekter placeres lerskotter i rørgraven for at undgå at stoffer flyttes væk fra den enkelte matrikel eller gennem grundvand. Bygherre vurderer derfor, at projektet ikke medfører dræneffekter på nærliggende naturområder eller påvirkning af områdets grundvandsstrømninger.

Tre af de regionale grundvandsforekomster har ringe kemisk tilstand grundet pesticider og påvirkning på drikkevand (på grund af pesticider). Grundvandsforekomsterne ligger inden for arealer med blandt andet områdeklassificering og V1- og V2-kortlagte matrikler, men selve projektet ligger ikke inden for disse matrikler. Bygherre oplyser, at projektet ikke udleder miljøfremmede stoffer, herunder pesticider, samt at de anvendte borevæskeprodukter i underboringsarbejdet hverken indeholder pesticider eller biocider over grundvandstærskelværdien samt at der ikke sker anlægsarbejde inden for områder med jordforurening. Bygherre har oplyst at der sættes krav til entreprenøren om at de ikke kan anvende de 4 borevæskeprodukter; Tunnel-Lube, Torque Guard, Dammer light, Centrament Stabi, fordi de indeholder konserveringsmidler (biocider). Det er SGAVs vurdering, at anvendelsen af boremudderprodukter ikke vil medføre en forringelse af den kemiske tilstand for pesticider.

Bygherre oplyser, at hvis der foretages midlertidige grundvandssænkninger i okker-kritiske områder (projektområdet krydser tre områder med middel risiko for okkerudledning, svarende til ca. 953 meter af linjeføringen), bortledes det til nedsivning på de omkringliggende arealer, hvor okkeren vil iltes og udfældes lokalt. Hvis det ikke er muligt at nedsive lokalt, vil midlertidige grundvandssænkninger i okker-kritiske følge ovenstående forholdsregler og vandet bortledes med slamsuger. Der er dermed ikke risiko for, at projektet medfører påvirkninger fra okker. Da grundvandsspejlet ikke ændres vil tørholdelse til nærliggende arealer være sammenlignelig med en større nedbørshændelse og ikke medføre oxidering af jordlag.

SGAV vurderer på det foreliggende grundlag, at projektet ikke hindrer målopfyldelse eller medfører risiko for at forringe eksisterende grundvandstilstande hverken kemisk eller kvantitativt. Det skyldes, at der ved behov for tørholdelse er tale om en kortvarig periode på op til én uges varighed og dermed en begrænset vandmængde, som bortledes til samme grundvandsmagasin uden risiko for dræneffekter, hvorfor grundvandsforekomsternes kvantitative tilstand ikke forringes. Da projektet hverken udleder miljøfremmede stoffer eller anvender borevæskeprodukter indeholdende pesticider eller biocider over grundvandskvalitetskravet samt at påvirkninger fra både okker og oxidering af jordlag er udelukket, vil projektet ikke medføre at grundvandsforekomsternes kemiske tilstande forringes.

5.3 Målsatte vandløb

De potentielle påvirkninger af de målsatte vandløb afhænger af om vandløbet berøres direkte eller om vandløbet er nedstrøms beliggende. For de vandløb, som underbores, er der risiko for blow-out (se afsnit 2.1.2.2 om blow-out). Hvis blow-out sker i forbindelse med en vandløbsunderboring, vil spredning af boremudder fra udledningsstedet afhænge af mængden af frigivet boremudder samt af vandløbets dimension og strømforhold. Er vandløbet lille og strømhastigheden i vandløbet lav, falder boremudderet til bunds og kan opsamles, hvorimod stærkere strøm vil føre boremudderet til nedstrøms arealer og oprensningmulighederne reduceres. Se nedenstående afsnit for nærmere beskrivelse og vurdering af potentielle påvirkninger fra projektet på det enkelte vandløb, herunder ved blow-out.

Bygherre beskriver, at vandløb der er målsatte i vandområdeplan III beliggende i eller op til projektområdet er undersøgt ved feltbesigtigelse med fokus på naturlighed og forløb samt forekomst af groft bundsubstrat og makrofytter. Dertil har bygherre vurderet vandløbene ift. underboringer samt hvorvidt vandløbet nedstrøms og/eller få meter opstrøms har områder der kan udgøre raste og ynglesteder for arter på udpegningsgrundlagene for indeværende Natura 2000-områder. Bygherre har også undersøgt strækningerne i forhold til tilstedeværelse af odder og gydebanks.

5.3.1 Direkte berørte målsatte vandløb

Projektet krydser fire vandløb, som er omfattet af gældende vandområdeplan og dermed er målsat til at have god økologisk og god kemisk tilstand. Vandløbenes ID og de aktuelle tilstande fremgår af tabel 5.

I forbindelse med genbesøget af vandområdeplanerne er der udført nye målinger for målsatte vandforekomster. Genbesøget er på nuværende tidspunkt i høring, men resultatet af målingerne udført ifm. genbesøget, for direkte berørte målsatte vandløb i indeværende projekt, ses i nedenstående tabel 6.

Tabel 5. Oversigt over kvalitetselementernes tilstand for alle direkte berørte målsatte vandløb. NSS står for nationalt specifikke stoffer.

Navn (DK ID)	Planter	Bentiske alger	Smådyr	Fisk	NSS	Samlet økologisk tilstand	Kemisk tilstand (årsag til manglende målopfylde)
Uge Bæk (08133_h)	Ukendt	Ukendt	Moderat	Dårlig	Ukendt	Dårlig	Ukendt
Volddalsgrøften (03310)	Ukendt	Ukendt	Moderat	Ukendt	Ukendt	Moderat	Ukendt
Sønderå (08116_g)	Ukendt	Ukendt	God	Ukendt	Ukendt	God	Ukendt
Dambæk (03293)	Ukendt	Ukendt	Moderat	Dårlig	Ukendt	Dårlig	Ukendt

Tabel 6. Oversigt over kvalitetselementernes tilstand/potentiale for alle direkte berørte målsatte vandløb. NSS står for nationalt specifikke stoffer- fra genbesøget 2024.

Navn (DK ID)	Planter	Bentiske alger	Smådyr	Fisk	NSS	Samlet økologisk tilstand/potentiale	Kemisk tilstand (årsag til manglende målopfylde)
Uge Bæk (08133_h)	Ukendt	Ukendt	Moderat tilstand	Dårlig tilstand	Ikke-god tilstand	Dårlig tilstand	God
Volddalsgrøften (03310)	Ukendt	Ukendt	Moderat tilstand	Ukendt	God tilstand	Moderat Tilstand	God

Sønderå (08116_g)	Ukendt	Ukendt	God tilstand	Ukendt	Ikke-god tilstand	Moderat potentiale	God
Dambæk (03293)	Ukendt	Ukendt	Godt potentiale	Moderat potentiale	Godt potentiale	Moderat potentiale	God

Bygherre oplyser, at alle målsatte vandløb krydses med styret underboring, som starter og slutter således at vandløbsbrinken og 2 meter bræmmen langs vandløbene ikke beskadiges samt at selve boringen føres minimum 1-3 meter under såvel den regulativmæssige som den faktiske vandløbsbund.

Udslip af boremudder vil kunne stoppes vha. brøndringe eller bigballer med efterfølgende opsamling af boremudderet. I de større vandløb Sønderå og Uge Bæk (type 2 vandløb – vandløb, der har en bredde på mellem ca. 2-10 m) vil udsivet boremudder kunne opsamles i perioder med lav vandføring og ved store vandføringer vil boremudderet kunne blive opløst i vandløbet og blive ført med strømmen sammen med vandløbets normale materialetransport.. Bygherre oplyser at det erfaringsmæssigt og på linje med DHIs risikovurdering estimeres at der kan udsive 5 m³ boremudder til et vandløb over en varighed på 10 min.

5.3.1.1 Uge Bæk (08133_h)

Uge Bæk er beliggende med begyndelse øst for ledningstracéet, og løber under Vølle Bro vej. Vandløbsstrækningen ved krydsningen med forstærkningsledningen er beskyttet af § 3 i naturbeskyttelsesloven, og indgår i de nuværende vandområdeplaner – se ovenstående tabeller ift. vandløbets tilstand. Den gennemsnitlig vandløbsbredde er 5 meter. Ved underboringen er vandløbets bredde 3,2 meter. Bygherre beskriver, at vandløbet har en minimumvandføring på 0,089 m³/s (vandføringsdata fra HIP-databasen).

Bygherre beskriver, at lokationen, hvor vandløbet skal underbores, i 2023 blev befisket af Aabenraa Kommune, hvor der blev fanget laks og ørred. I *Plan for fiskepleje i Vidå*, nr. 56, 2016'19 beskrives det at en strækning på 1,5 km nedstrøms Vølle Bro har undgået udretning og fremstår derfor med et naturligt slynget forløb. Opstrøms broen er der et godt fald og der blev inden forrige undersøgelse etableret gydebanker. Dette medførte, at bestanden af ørredyngel i 2006 var god. Bankerne er stadig i god stand, men af ukendte årsager bliver de ikke benyttet, da ørredbestanden i 2015 kun bestod af ældre fisk. Det samme er tilfældet for den øvrige del af strækningen. I 2015 blev udsat 5.000 1-års ørreder.

Bygherre lavede feltbesigtigelser i april 2024, hvor de beskriver at vandløbet er udrettet på en strækning af ca. 100m nedstrøms underboringen med et efterfølgende mæandrerende forløb. Ved punktet for underboringen og yderligere 20 m nedstrøms blev der fundet grus. Grundet dårlig sigtbarhed af vandløbsbunden ved besigtigelsen forårsaget af sedimenttransport, understøttes observationerne af planen for fiskepleje for Vidå. Det formodes, at der kan være gydebanker for lampret til stede. Det vurderes umiddelbart, at blow-out ikke vil medføre forringet overlevelse af æg/larver, for lampret, i gydebanker. Lampretterne lever blandt andet i lige kanaler lignende vandløb med høj strøm, men også vandløb med langsom strøm og blød bund som arten graver sig ned i. Arten er således også tilpasset et levested som er betinget af stor sedimentation af bl.a. lerpartikler. Det vurderes således, at voksne individer og larver ikke tager skade af sedimentation af lerpartikler fra en eventuel blow-out.. Dette vil blive behandlet under afsnit 7.1.2.

Der udledes ikke overfladevand til vandløbet og der vil ikke ske dræneffekt eller okkerudledning (underboringen er placeret inden for et område, hvor der ikke er risiko for okkerudledning).

Bygherre beskriver, at da ledningerne føres under vandløbene ved styret underboring er der ingen påvirkning af vandløbenes kemiske og økologiske kvalitetselementer. I tilfælde af evt. blow-out (uheld) vil boremudder i type 1 vandløb kunne opsamles og dermed ikke påvirke vandløbene. I Uge Bæk som er et

type 2 vandløb kan boremudderet opsamles ved lav vandføring. Hvis der sker blow-out ved lav vandføring vil udslippet inddæmmes ved at nedsænke jernplader/sandsække/siltgardiner og dernæst suges boremudderet bort, ved hjælp af slamsuger, som står klar. Ved lav vandføring vil det sikres at der ikke sker underboring og opsamling af boremudder ved gydebanks. Bygherre beskriver, at indsatsen koordineres efter forudgående aftale med miljøvagten i Aabenraa kommune. Ved stor vandføring kan boremudderet sive ud i vandløbet og blive opslæmmet i vandfasen og blive ført med strømmen videre med vandløbets normale materialetransport.

Bygherre beskriver, at vandløbet økologiske kvalitetselementer ikke vil blive påvirket af den kortvarige opslæmning af boremudder i vandfasen. Opslæmningen vil ske i perioder ved stor vandføring, hvor der i forvejen er stor materialetransport i vandløbet og høj koncentration af opslæmmet materiale. Boremudderet vil bundfælde på strækninger med stillestående vand i vandløbet eller søer og derved vil bundsubstratet ikke ændres, da der i disse områder i forvejen er finkornet bundsubstrat. Grundet den begrænsede mængde bentonit, der udsiver ved blow-outs vil aflejringstykkelsen være så lille at bundforholdene ikke påvirkes. I tilfælde af blow-outs sker påvirkningen lokalt ved udsivningsstedet og nedstrøms, det vurderes derfor at opstrøms liggende vandområder ikke kan påvirkes af projektet. Der anvendes kun produkter, der iflg. DHI's risikovurdering ikke medfører overskridelse af korttidsmiljøkvalitetskrav for vandløb. Projektet vil dermed ikke kunne forringe den kemiske tilstand i vandområderne eller hindre fremtidig målopfyldelse.

5.3.1.2 Volddalsgrøften (03310)

Volddalsgrøften (03319) er beliggende med begyndelse vest for ledningstracéet og løber under Egebækvej. Vandløbsstrækningen, som krydses af forstærkningsledningen med underboring, er beskyttet af § 3 i naturbeskyttelsesloven. Denne lokation har hydraulisk forbindelse til Volddalsgrøften (03319), der er beliggende 420 meter nedstrøms. Volddalsgrøften indgår i de nuværende vandområdeplaner - se ovenstående ift. vandløbets tilstand. Vandløbet har ved underboringen en bredde på 1,3 meter og en minimumvandføring på 0,008 m³/s (vandføringsdata fra HIP-databasen).

Bygherre lavede feltbesigtigelser i april 2024, hvor de beskriver at vandløbets bundsubstrat er blød, sandet og uden grus, gydegrus eller sten. Vandplanter vokser pletvist langs vandkanten, med liden andel. Vandløbets udformning og forløb er udrettet og kanaliseret uden høller og stryg. Vandløbet er nedgravet med ca. 1 meter til terræn og vandet er klart med en lav vandhastighed. I *Planen for fiskepleje for Vidå* er vandløbet vurderet til ikke at være egnet til ørredvand.

Bygherre beskriver, at vandløbet økologiske kvalitetselementer ikke vil blive påvirket af den kortvarige opslæmning af boremudder i vandfasen. Da vandløbet er lille og strømhastigheden i vandløbet er lav, falder boremudderet til bunds og kan opsamles. Udslippet vil blive opsamlet ved at det inddæmmes ved at nedsænke jernplader/sandsække/siltgardiner og dernæst suges boremudderet bort, ved hjælp af slamsuger, som står klar. Bygherre beskriver, at indsatsen koordineres efter forudgående aftale med miljøvagten i Aabenraa kommune. Grundet den begrænsede mængde bentonit, der udsiver ved blow-outs samt på baggrund af opsamlingen af boremudder vil en mulig aflejringstykkelse være så lille at bundforholdene ikke påvirkes. I tilfælde af blow-outs sker påvirkningen lokalt ved udsivningsstedet, det vurderes derfor at opstrøms liggende vandområder ikke kan påvirkes af projektet. Derudover vil et beredskab være klar og boremudderet vil være opsamlet inden for en time. Der anvendes kun produkter, der iflg. DHI's risikovurdering ikke medfører overskridelse af korttidsmiljøkvalitetskrav for vandløb. Projektet vil dermed ikke kunne forringe den kemiske tilstand i vandområderne eller hindre fremtidig målopfyldelse.

5.3.1.3 Sønderå (08116_g)

Vandløbsstrækningen ved krydsningen med gasledningen er beskyttet af § 3 i naturbeskyttelsesloven, habitatdirektivet (indgår i Natura 2000-område N89, Vadehavet) og indgår i de nuværende vandområdeplaner – se ovenstående tabeller ift. vandløbets tilstand. Der er ingen planlagte indsatser for vandløbsstrækningen i vandområdeplanen 2021-2027.

Bygherre beskriver, at der er ikke registreret undersøgelser af Dansk Vandløbsfaunaindeks (DVFI) eller fisk inden for en radius af 1,2 km fra lokationen hvor vandløbet skal krydses/underbores af ledningstracéet. Ældre data fra feltobservationer ca. 1,2 km nedstrøms krydsningen af vandløbet, har angivet at vandløbsbunden til middel blød bund. Vandløbet har ved underboringen en bredde på 9 meter og en minimumvandføring på 0,384 m³/s (vandføringsdata fra HIP-databasen).

Fra bygherres feltbesigtigelse i april 2024 beskrives vandløbets bundsubstrat som blød, sandet og uden grus, gydegrus eller sten ved underboringspunktet. Vandløbet havde oversvømmet ådalen, og havde et snoet forløb uden synlige stryg grundet uklart vand, men underboringen er projekteret på en lige strækning. Enkelte planter på vandløbsbunden var til stede. Ved meget nedbør kan Sønderå gå over sinde breder og området omkring åen kan blive oversvømmet. Bygherre oplyser, at arealer der er oversvømmet kan ikke anvendes til arbejdsareal. Derfor vil der ikke blive etableret arbejdsareal såfremt området er oversvømmet. I så fald rykkes placeringen af start- og slutgrubber, så arbejdsarealet er placeret på et tørt område.

Bygherre beskriver yderligere, at jf. 'Plan for fiskepleje i Vidå', nr. 56, 2016'20 har Sønderå et fint slynget forløb forbi opstemningen ved St. Jyndeved, videre gennem Rens til den inddigede Vindtved Kanal, som løber sammen med den også inddigede Grøn Å. Indtil år 2008 fandtes ved Rens Dambrug en impassabel opstemning med tilhørende fisketrappe. I forbindelse med et snæbelprojekt blev opstemningen erstattet af et stryg anlagt i det gamle åløb. Derved blev passagemulighederne opstrøms mod St. Jyndeved væsentlig forbedret. Men opstemningen ved St. Jyndeved Mølle udgik i 2007 af snæbelprojektet og derfor er der ikke adgang til de mange kilometer vandløb opstrøms. Denne opstemning er i vandplanerne III (2021-2027) udpeget som spærring (ID: RIB-00574) med indsatsen fjernelse af fysisk spærring. Ved overgangen til Vindtved Kanal er der et mindre stemmeværk, der er passabelt ved god vandføring.

På grund af åens dybde var det på feltundersøgelsestidspunktet ikke muligt at gennemføre elfiskeri ved vadning. Men der blev foretaget en kvalitativ elbefiskning på en grusudlægning ved et kreatur vadested ca. 400 meter nedstrøms Teptoft. Her blev konstateret en god bestand af 1/2- års laks.

Bygherre beskriver, at vandløbets økologiske kvalitetselementer ikke vil blive påvirket af den kortvarige opslæmning af boremudder i vandfasen. Opslæmningen vil ske i perioder ved stor vandføring, hvor der i forvejen er stor materialetransport i vandløbet og høj koncentration af opslæmmet materiale. Boremudderet vil bundfælde på strækninger med stillestående vand i vandløbet eller søer og derved vil bundsubstratet ikke ændres, da der i disse områder i forvejen er finkornet bundsubstrat. Grundet den begrænsede mængde bentonit, der udsiver ved blow-outs vil aflejringstykkelsen være så lille at bundforholdene ikke påvirkes. I tilfælde af blow-outs sker påvirkningen lokalt ved udsivningsstedet og nedstrøms, det vurderes derfor at opstrøms liggende vandområder ikke kan påvirkes af projektet. Der anvendes kun produkter, der iflg. DHI's risikovurdering ikke medfører overskridelse af korttidsmiljøkvalitetskrav for vandløb. Projektet vil dermed ikke kunne forringe den kemiske tilstand i vandområderne eller hindre fremtidig målopfyldelse.

5.3.1.4 Dambæk (03293)

Dambæk (03293) er beliggende med begyndelse øst for ledningstracéet, og løber under Sofiedalvej. Vandløbsstrækningen ved krydsningen med forstærkningsledningen er beskyttet af § 3 i naturbeskyttelsesloven, og indgår i de nuværende vandområdeplaner (2021-2027). Vandløbet har ved underboringen en bredde på 2,2 meter og en minimumvandføring på 0,008 m³/s (vandføringsdata fra HIP-databasen).

Fra bygherres feltbesigtigelse i april 2024 beskrives vandløbets substrat som blød, sandet og uden grus eller sten. Vandløbet er okkerbelastet med mindre belægninger på opstrøms lokation. Vandplanter vokser sporadisk langs vandkanten og vandløbsbunden er kanaliseret. Vandløbets udformning og forløb er udrettet og kanaliseret uden høller og stryg. I forbindelse med DTU Aquas fiskeundersøgelser i 2015 blev der elfisket ved Sofiedalvej, st. 138 og registreret knude og tre pigget hundestejle. Vandløbet blev beskrevet som Ikke ørredvand i nuværende tilstand. Den gennemsnitlige vandløbsbredde blev målt af DTU til at være 2.2 meter mens dybden var dybde 10- 40 cm. Der er ved underboringen og inden for en afstand af 100 meter ikke gjort fund af hverken gydebanker.

Bygherre beskriver, at vandløbet økologiske kvalitetselementer ikke vil blive påvirket af den kortvarige opslæmning af boremudder i vandfasen. Da vandløbet er lille og strømhastigheden i vandløbet er lav, falder boremudderet til bunds og kan opsamles. Grundet den begrænsede mængde bentonit, der udsiver ved blow-outs vil aflejringstykkelsen være så lille at bundforholdene ikke påvirkes og på grund af strømhastigheden vil boremudderet kunne opsamlet. I tilfælde af blow-outs sker påvirkningen lokalt ved udsivningsstedet, det vurderes derfor at opstrøms liggende vandområder ikke kan påvirkes af projektet. Der anvendes kun produkter, der iflg. DHI's risikovurdering ikke medfører overskridelse af korttidsmiljøkvalitetskrav for vandløb. Projektet vil dermed ikke kunne forringe den kemiske tilstand i vandområderne eller hindre fremtidig målopfyldelse.

5.3.2 Nedstrøms berørte målsatte vandløb

Projektet krydser fire vandløb med hydrologisk forbindelse til flere målsatte vandløb. De nedstrøms berørte vandløbs aktuelle tilstande fremgår af tabel 7.

I forbindelse med genbesøget af vandområdeplanerne er der udført nye målinger for målsatte vandforekomster. Genbesøget er på nuværende tidspunkt i høring, men resultatet af målingerne udført ifm. genbesøget, for nedstrøms berørte målsatte vandløb i indeværende projekt, ses i nedenstående tabel 8.

Tabel 7. Oversigt over kvalitetselementernes tilstand for alle nedstrøms berørte målsatte vandløb. NSS står for nationalt specifikke stoffer.

Navn (DK ID)	Planter	Bentiske alger	Smådyr	Fisk	NSS	Samlet økologisk tilstand	Kemisk tilstand (årsag til manglende målopfyldelse)
Uden navn (09977_x)	Ukendt	Ukendt	God	Ukendt	God	God	God
Uden navn (08116_j)	Ukendt	Ukendt	Høj	Ukendt	God	Høj	God

Tabel 8. Oversigt over kvalitetselementernes tilstand for alle nedstrøms berørte målsatte vandløb. NSS står for nationalt specifikke stoffer – fra genbesøget 2024.

Navn (DK ID)	Planter	Bentiske alger	Smådyr	Fisk	NSS	Samlet økologisk tilstand	Kemisk tilstand (årsag til manglende målopfyldelse)
Uden navn (09977_x)	Ukendt	Ukendt	God	Ukendt	God	God	God
Uden navn (08116_j)	Ukendt	Ukendt	Høj	Ukendt	God	Høj	God

SGAV vurderer, at da der ved de planlagte anlægsaktiviteter ikke sker en påvirkning af direkte berørte målsatte vandløbsforekomster, vil der ikke ske en påvirkning af de nedstrøms berørte målsatte vandløbsforekomster. Deraf følger samme vurdering, at vandløbenes økologiske kvalitetselementer ikke vil blive påvirket af den enten kortvarige opslæmning af boremudder i vandfasen eller da vandføringen er lille, at det er muligt at opsamle boremuddet ifm. et blow-out. En evt. opslæmningen vil ske i perioder ved stor vandføring, hvor der i forvejen er stor materialetransport i vandløbet og høj koncentration af opslæmmet materiale. Boremuddet vil bundfælde på strækninger med stillestående vand i vandløbet eller søer og derved vil bundsubstratet ikke ændres, da der i disse områder i forvejen er finkornet bundsubstrat. Grundet den begrænsede mængde bentonit, der udsiver ved blow-outs vil aflejringstykkelser være så lille at bundforholdene ikke påvirkes. Derudover anvendes kun produkter, der iflg. DHI's risikovurdering ikke medfører overskridelse af korttidsmiljøkvalitetskrav for vandløb. Projektet vil dermed ikke kunne forringe den kemiske tilstand i vandområderne eller hindre fremtidig målopfyldelse. SGAV vurderes desuden, at anlægsaktiviteterne, uheldshændelser og risikoen for en udledning af finkornet sediment ikke vil påvirke målsatte søer og øvrige målsatte vandforekomster og sårbar natur nedstrøms. Dette uddybes i nedenstående afsnit.

5.4 Målsatte søer

Nærmeste målsatte sø er Store Jynnevad sø, der er beliggende 3,6 km vest for projektområdet. Sønderå og Volddalsgrøften, der begge underbores ifm. med projektet, har hydrologisk forbindelse til den målsatte sø. Store Jynnevad sø er målsat til at have god økologisk og kemisk tilstand. Søen er i god økologisk tilstand og ukendt kemisk tilstand (tabel 9). I forbindelse med genbesøget af vandområdeplanerne er der udført nye målinger for målsatte vandforekomster. Genbesøget er på nuværende tidspunkt i høring, men resultatet af målingerne udført ifm. genbesøget, for målsatte søer i indeværende projekt, ses i nedenstående tabel 10.

Tabel 9. Oversigt over målsatte søer, som påvirkes direkte eller indirekte, med angivelse af vandområdets ID og kvalitetselementernes tilstand for den enkelte sø. NSS står for nationalt specifikke stoffer. *kolonnen omfatter måling af kvalitetselementet "anden akvatisk flora" eller "planter" og "bentiske alger" (adskilles af /).

Navn (DK ID)	Anden akvatisk flora*	Alger	Bunddyr	Fisk	Vandets klarhed	Iltindhold	Kvælstofindhold	Fosforindhold	NSS	Samlet økologisk tilstand	Kemisk tilstand (årsag til manglende målopfyldelse)
Store Jynnevad Sø (7052)	God/Ukendt	God	Ukendt	Ukendt	Ukendt	God	Målt, men ikke anvendt	Høj	Ukendt	God	Ukendt

Tabel 10. Oversigt over målsatte søer, som påvirkes direkte eller indirekte, med angivelse af vandområdets ID og kvalitetselementernes tilstand for den enkelte sø. NSS står for nationalt specifikke stoffer. *kolonnen omfatter måling af kvalitetselementet "anden akvatisk flora" eller "planter" og "bentiske alger" (adskilles af /). Nedenstående er fra genbesøget 2024.

Navn (DK ID)	Anden akvatisk flora*	Alger	Bunddyr	Fisk	Vandets klarhed	Iltindhold	Kvælstofindhold	Fosforindhold	NSS	Samlet økologisk tilstand	Kemisk tilstand (årsag til manglende målopfyldelse)
Store Jynnevad Sø (7052)	God/Ukendt	God	Ukendt	Ukendt	Ukendt	God	Målt, men ikke anvendt	Høj	Ukendt	God	Ukendt

Bygherre vurderer, at projektet og dets aktiviteter ikke kan medføre direkte påvirkning af den målsatte sø grundet projektets karakter uden udledninger eller emissioner af miljøfremmede stoffer samt afstanden dertil, men projektet vil potentielt kunne medføre påvirkninger af søen i tilfælde af blow-out ved underboring af vandløbene med hydrologisk forbindelse til den målsatte sø. Hvis blow-out sker i forbindelse med en vandløbsunderboring, vil spredning af boremudder fra udledningsstedet afhænge af mængden af frigivet boremudder og af vandløbets dimensioner og strømforhold.

Bygherre oplyser, at Sønderå er et vandløb med en stor vandgennemstrømning. Der er dermed tale om et større vandløb, hvor det ikke vil være muligt at opsamle et eventuelt blow-out. Bygherre beskriver, at søens økologiske kvalitetselementer ikke vil blive påvirket af den kortvarige opslæmning af boremudder i vandløbets vandfase. Opslæmningen vil ske i perioder ved stor vandføring, hvor der i forvejen er stor

materialetransport i vandløbet og høj koncentration af opslæmmet materiale. Boremudderet vil bundfælde på strækninger med stillestående vand i vandløbet eller søer og derved vil bundsubstratet ikke ændres, da der i disse områder i forvejen er finkornet bundsubstrat. Grundet den begrænsede mængde bentonit, der udsiver ved blow-outs vil aflejringstykkelser være så lille at bundforholdene ikke påvirkes. Bygherre vurderer, at størstedelen af både boremudderet og det næringsrige bundsediment vil være sedimenteret eller være så fortyndet i vandfasen, inden det når søen, at det ikke vil medføre overskridelse af miljøkvalitetskrav, forringe de aktuelle tilstande eller hindre opfyldelse af fastlagte miljømål. SGAV er enig i bygherres vurdering.

5.5 Målsatte kystvande

Nærmeste målsatte kystvand er beliggende ca. 36 km nedstrøms projektområdet. Sønderå med tilløb fra både Uge Bæk, Volddalsgrøften og Dambæk, der alle underbores ifm. med projektet har hydrologisk forbindelse til det målsatte kystvand. Lister Dyb sø er målsat til at have god økologisk og kemisk tilstand. Kystvandet er i ringe økologisk tilstand og ikke-god kemisk tilstand (tabel 11). I forbindelse med genbesøget af vandområdeplanerne er der udført nye målinger for målsatte vandforekomster. Genbesøget er på nuværende tidspunkt i høring, men resultatet af målingerne udført ifm. genbesøget ses i nedenstående tabel (tabel 12).

Tabel 11. Oversigt over kvalitetselementernes tilstand for Lister Dyb. NSS står for nationalt specifikke stoffer. Rodfæstede planter er angivet som "ikke-anvendelig", da der ikke er fastlagt et miljømål for Lister Dyb. Vandets klarhed og iltindhold er "ikke-anvendelig", da der foreligger tilstrækkelige data for de biologiske kvalitetselementer.

Navn (DK ID)	Alger	Rodfæstede planter	Bunddyr	Iltforhold	Vandets klarhed	NSS	Samlet økologisk tilstand	Kemisk tilstand (årsag til manglende målopfyldelse)
Lister Dyb (111)	Ringe	Ikke anvendelig	Ringe	Ikke anvendelig		God	Ringe	Ikke-god (cadmium)

Tabel 12. Oversigt over kvalitetselementernes tilstand for Lister Dyb. NSS står for nationalt specifikke stoffer. Vandets klarhed og iltindhold er "ikke-anvendelig", da der foreligger tilstrækkelige data for de biologiske kvalitetselementer – Fra genbesøget 2024.

Navn (DK ID)	Alger	Bunddyr	Iltforhold	Vandets klarhed	NSS	Samlet økologisk tilstand	Kemisk tilstand (årsag til manglende målopfyldelse)
Lister Dyb (111)	Ringe	Ringe	Ikke anvendelig	Ikke anvendelig	Ikke-god	Ringe	Ikke-god (Nikkel, cadmium, bly)

Bygherre vurderer, at projektet og dets aktiviteter ikke kan medføre direkte påvirkning af kystvandet grundet projektets karakter uden udledninger eller emissioner af miljøfremmede stoffer samt afstanden dertil, men projektet vil potentielt kunne medføre påvirkninger af kystvandet i tilfælde af blow-out ved underboring af vandløbene med hydrologisk forbindelse til kystvandet. Hvis blow-out sker i forbindelse med en vandløbsunderboring, vil spredning af boremudder fra udledningsstedet afhænge af mængden af frigivet boremudder og af vandløbets dimensioner og strømforhold. Grundet den begrænsede mængde bentonit, der udsiver ved blow-outs vil aflejringstykkelsen være så lille at bundforholdene ikke påvirkes. Bygherre vurderer, at størstedelen af både boremudderen og det næringsrige bundsediment vil være sedimenteret eller være så fortyndet i vandfasen, inden det når kystvandet, at det ikke vil medføre overskridelse af miljøkvalitetskrav, forringe de aktuelle tilstande eller hindre opfyldelse af fastlagte miljømål. SGAV er enig i bygherres vurdering.

5.6 Samlet vurdering af målsatte vandforekomster

SGAV vurderer, på baggrund af ovenstående afsnit om målsatte vandforekomster, at projektet hverken i anlægs- eller driftsfasen vil medføre påvirkninger, der kan forringe den aktuelle tilstand eller forhindre målopfyldelse for de berørte målsatte vandforekomster, jf. lov om vandplanlægning og indsatsbekendtgørelsen.

6 Havstrategi

Projektets eneste mulige påvirkning på havstrategidirektivets 11 deskriptorer vil være fra et potentielt blow-out i forbindelse med projektets vandløbsunderboringer. Det er SGAV's vurdering, at projektet hverken i anlægs- eller driftsfasen medfører væsentlige negative påvirkninger på havstrategidirektivets deskriptorer (Tabel 13) og projektet forhindrer derfor ikke god miljøtilstand i havets økosystemer, jf. lov om havstrategi.

Tabel 13. Oversigt over havstrategiens 11 deskriptorer med miljømål og vurdering af projektets påvirkning.

Deskriptor	Miljømål	Vurdering
Nr. 1 - biodiversitet	God miljøtilstand er, når biodiversiteten er opretholdt. Kvaliteten og forekomsten af habitater samt udbredelsen og tætheden af arter svarer til de fremherskende fysiografiske, geografiske og klimatiske forhold.	Projektet sker på land og medfører hverken direkte eller indirekte påvirkninger af biodiversiteten i havmiljøet. Der sker ingen udledning af næringsstoffer, pesticider og biocider, iltforbrugende eller forurenende stoffer til havmiljøet, der kan påvirke det eksisterende eller fremtidige grundlag for biodiversiteten. I tilfælde af blow-out ifm. projektet, kan en begrænset mængde boremudder frigives. Der kan potentielt frigives næringsrigt bundsedimentation under inddæmning af boremudderet. Størstedelen af både boremudderet og det næringsrige bundsediment vil være sedimenteret, eller være så fortyndet i vandfasen, inden det når havmiljøet, at det ikke vurderes at påvirke biodiversiteten i væsentlig grad.
Nr. 2 - ikke-hjemmehørende arter	God miljøtilstand er, når ikke-hjemmehørende arter indført ved menneskelige aktiviteter ligger på niveauer, der ikke ændrer økosystemerne i negativ retning.	Projektet sker på land og medfører ikke, at ikke-hjemmehørende arter udsættes til natur eller havmiljø. Jorden, der håndteres i projektet, håndteres lokalt i projektområdet.
Nr. 3 – erhvervsmæssigt udnyttede fiskebestande	God miljøtilstand er, når populationerne af alle fiske- og skaldyrarter, der udnyttes erhvervsmæssigt, ligger inden for sikre biologiske grænser og udviser en alders- og størrelsesfordeling, der er betegnende for en sund bestand.	Projektet sker på land og medfører ikke direkte eller indirekte påvirkninger af havmiljøet, herunder erhvervsmæssigt udnyttede fiskebestande. Der sker ingen udledning af næringsstoffer, pesticider og biocider, iltforbrugende eller forurenende stoffer til havmiljøet. I tilfælde af blow-out ifm. projektet, kan en begrænset mængde boremudder frigives. Der kan potentielt frigives næringsrigt bundsedimentation under inddæmning af boremudderet. Størstedelen af både boremudderet og det næringsrige bundsediment vil være sedimenteret, eller være så fortyndet i vandfasen, inden det når havmiljøet, at det ikke vurderes at påvirke erhvervsmæssigt udnyttede fiskebestande i væsentlig grad.
Nr. 4 – havets fødenet	God miljøtilstand er, når alle elementer i havets fødenet, i den udstrækning de er kendt, er til stede og forekommer med normal tæthed og diversitet og på niveauer, som er i stand til at sikre en langvarig artstæthed og opretholdelse af arternes fulde reproduktionsevne.	Projektet sker på land og medfører hverken direkte eller indirekte påvirkninger af havets fødenet. Projektet medfører ikke skade på vandmiljøet, organismer eller fødekæder. I tilfælde af blow-out ifm. projektet, kan en begrænset mængde boremudder frigives. Der kan potentielt frigives næringsrigt bundsedimentation under inddæmning af boremudderet. Størstedelen af både boremudderet og det næringsrige bundsediment vil være sedimenteret, eller være så fortyndet i vandfasen, inden det når havmiljøet, at det ikke vurderes at påvirke arter i fødenettet i væsentlig grad.
Nr. 5 – eutrofiering	God miljøtilstand er, når menneskeskabt eutrofiering er minimeret, navnlig de negative virkninger heraf, såsom tab af biodiversitet, forringelse af økosystemet, skadelige algeforekomster og iltmangel på vandbunden.	Projektet sker på land. Der anvendes eller udledes ikke næringsholdige produkter i projektet. I tilfælde af blow-out, kan en begrænset mængde boremudder frigives. Der kan potentielt frigives næringsrigt bundsedimentation under inddæmning af boremudderet. Størstedelen af både boremudderet og det næringsrige bundsediment vil være sedimenteret, eller være så fortyndet i vandfasen, inden det når havmiljøet, at det ikke vurderes at påvirke eutrofieringsgraden væsentlig.

Deskriptor	Miljømål	Vurdering
Nr. 6 – havbundens integritet	God miljøtilstand er, når havbundens integritet er på et niveau, der sikrer, at økosystemernes struktur og funktioner bevares, og at især bentiske økosystemer ikke påvirkes negativt.	Projektet sker på land og medfører hverken direkte eller indirekte påvirkninger af havbundens integritet. I tilfælde af blow-out ifm. projektet, kan en begrænset mængde boremudder frigives. Der kan potentielt frigives næringsrigt bundsedimentation under inddæmning af boremudderet. Størstedelen af både boremudderet og det næringsrige bundsediment vil være sedimenteret, eller være så fortyndet i vandfasen, inden det når havmiljøet, at det ikke vurderes at påvirke havbundens integritet i væsentlig grad.
Nr. 7 – hydrografi	God miljøtilstand er, når permanente ændringer af de hydrografiske egenskaber ikke påvirker de marine økosystemer i negativ retning.	Projektet sker på land og medfører hverken direkte eller indirekte påvirkninger af havets hydrografi, herunder dybdeforhold. Projektet medfører ikke gravearbejde i eller nær havbunden. Jorden, der håndteres i projektet, håndteres lokalt i projektområdet. I tilfælde af blow-out ifm. projektet, kan en begrænset mængde boremudder frigives. Størstedelen af boremudderet vil være sedimenteret, eller være så fortyndet i vandfasen, inden det når havmiljøet, at det ikke vurderes at påvirke havets hydrografi i væsentlig grad.
Nr. 8 – forurenende stoffer	God miljøtilstand er, når koncentrationer af forurenende stoffer ligger på niveauer, der ikke medfører forureningsvirkninger.	Projektet sker på land og medfører ikke direkte udledning af forurenende stoffer til omgivelserne. I tilfælde af blow-out ifm. projektet, kan en begrænset mængde boremudder indeholdende additiver frigives. Der anvendes kun de borevæskeprodukter, som er beskrevet og vurderet i DHI-rapporterne (se afsnit 2.1.4.1 om boremudder. Der kan potentielt frigives næringsrigt bundsedimentation under inddæmning af boremudderet. Størstedelen af både boremudderet, herunder additiver, og det næringsrige bundsediment vil være sedimenteret, eller være så fortyndet i vandfasen, inden det når havmiljøet, at det ikke vurderes at påvirke koncentrationen af forurenende stoffer i væsentlig grad.
Nr. 9 – forurenende stoffer i fisk og skaldyr til konsum	God miljøtilstand er, når mængden af forurenende stoffer i fisk og skaldyr til konsum ikke overstiger de niveauer, der er fastlagt i fællesskabslovgivningen eller andre relevante standarder.	Projektet sker på land og medfører ikke direkte udledning af forurenende stoffer til omgivelserne. I tilfælde af blow-out ifm. projektet, kan en begrænset mængde boremudder indeholdende additiver frigives. Der anvendes kun de borevæskeprodukter, som er beskrevet og vurderet i DHI-rapporterne (se afsnit 2.1.3.1 om boremudder). Der kan potentielt frigives næringsrigt bundsedimentation under inddæmning af boremudderet. Størstedelen af både boremudderet, herunder additiver, og det næringsrige bundsediment vil være sedimenteret, eller være så fortyndet i vandfasen, inden det når havmiljøet, at det ikke vurderes at bidrage til en overskridelse af grænseværdierne for fisk og skaldyr til konsum.
Nr. 10 – affald	God miljøtilstand er, når egenskaberne ved og mængderne af affald i havet ikke skader kyst- og havmiljøet.	Projektet sker på land og medfører ikke frigivelse af affald til havmiljøet. Affaldet, der håndteres i projektet, håndteres lokalt i projektområdet, kildesorteres og bortskaffes til godkendt modtageanlæg.
Nr. 11 – undervandsstøj	God miljøtilstand er, når indførelsen af energi, herunder undervandsstøj, befinder sig på et niveau, der ikke påvirker havmiljøet i negativ retning.	Projektet sker på land og ud fra projektets afstand til havet vurderes det ikke, at projektet medfører undervandsstøj.

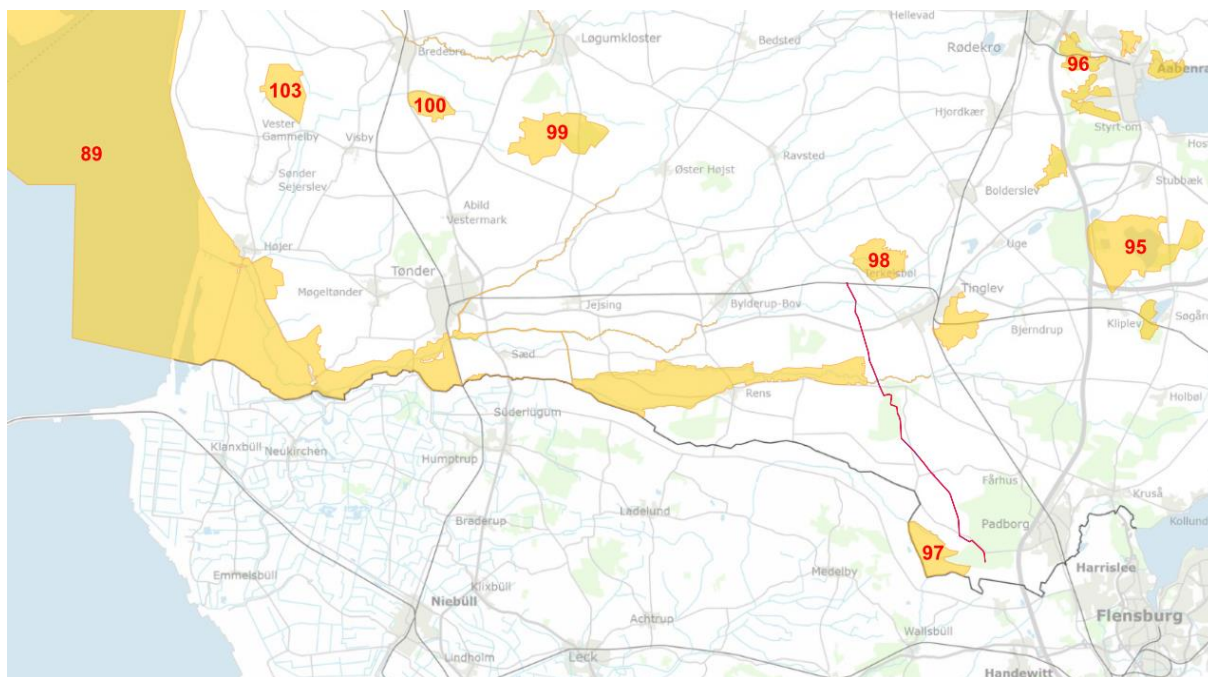
7 Væsentlighedsvurdering af Natura 2000

Nærmeste Natura 2000-område er N89 (Vadehavet), som projektområdet krydser ved underboring (Figur 5). N89 indeholder habitatområderne H78 (Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å), H86 (Brede Å), H90 (Vidå med tilløb, Rudbøl Sø og Magisterkogen) H239 (Alslev Ådal) og fuglebeskyttelsesområderne F49 (Engarealer ved Ho brugt), F51 (Ribe Holme og enge med Kongeåens udløb), F52 (Mandø), F53 (Fanø), F55 (Skallingen og Langli), F57 (Vadehavet), F60 (Vidåen, Tøndermarsken og Saltvandsøen), F63 (Sønder Ådal), F65 (Rømø) og F67 (Ballum Enge, Husum Enge og Kamper Strandenge). N89 indeholder desuden ramsarområdet nr. 27.

Projektområdet går derudover forbi Natura 2000-område N98 (Tinglev Sø og Mose, Ulvemose og Terkelsbøl Mose), som indeholder fuglebeskyttelsesområdet F62 (Tinglev Sø og Mose, Ulvemose og Terkelsbøl Mose) og Natura 2000-område N97 (Frøslev Mose), som indeholder habitatområde H87 (Frøslev Mose) og fuglebeskyttelsesområde F70 (Frøslev Mose). Ledningstracéet har ikke direkte eller hydraulisk forbindelse til N97, men er beliggende med en afstand på 850 meter til området.

Bygherre har gennemført feltbesigtigelse i april 2024 af berørte arealer i forbindelse med projektet. Arealer med potentiale for benyttelse af bilag II og bilag IV arter i form af raste- eller ynglesteder herunder læhegn, diger, vandhuller, vandløb og enkeltstående træer er besigtiget. Formålet med besigtigelserne var at undersøge de daværende forhold, for at kunne afklare eventuelle påvirkninger fra projektet.

Alle habitatområder har til formål at beskytte og genoprette en gunstig bevaringsstatus for bestemte naturtyper og arter af dyr og planter, mens fuglebeskyttelsesområderne har til formål at beskytte bestemte fuglearter, der eksempelvis er følsomme over for ændringer af levesteder. Alle ramsarområder ligger inden for grænserne af fuglebeskyttelsesområderne og har til formål at beskytte vådområder med international betydning, herunder levesteder for vandfugle.

Figur 5. Oversigtskort over projektområdet (rød strek) og nærmeste Natura 2000-område (N89, der strækker sig fra Vadehavet og hen til projektområdet via blandt andet Sønderå)

N89 dækker et stort område, hvor kun H90 er beliggende inden for projektområdet. Dertil er N97 (Frøslev Mose) med habitatområde H87 og fuglebeskyttelsesområde F70 beliggende ca. 760 m sydvest for

projektområdet og N98 (Tinglev Sø og Mose, Ulvemose og Terkelsbøl Mose) med fuglebeskyttelsesområde F62 beliggende ca. 1 km nordøst for (Tabel 14).

Tabel 14. Oversigt over Natura 2000-områder med angivelse af navnet på konkrete habitat-, fuglebeskyttelses- og ramsarområder inden for en afstand af 10 km til projektområdet.

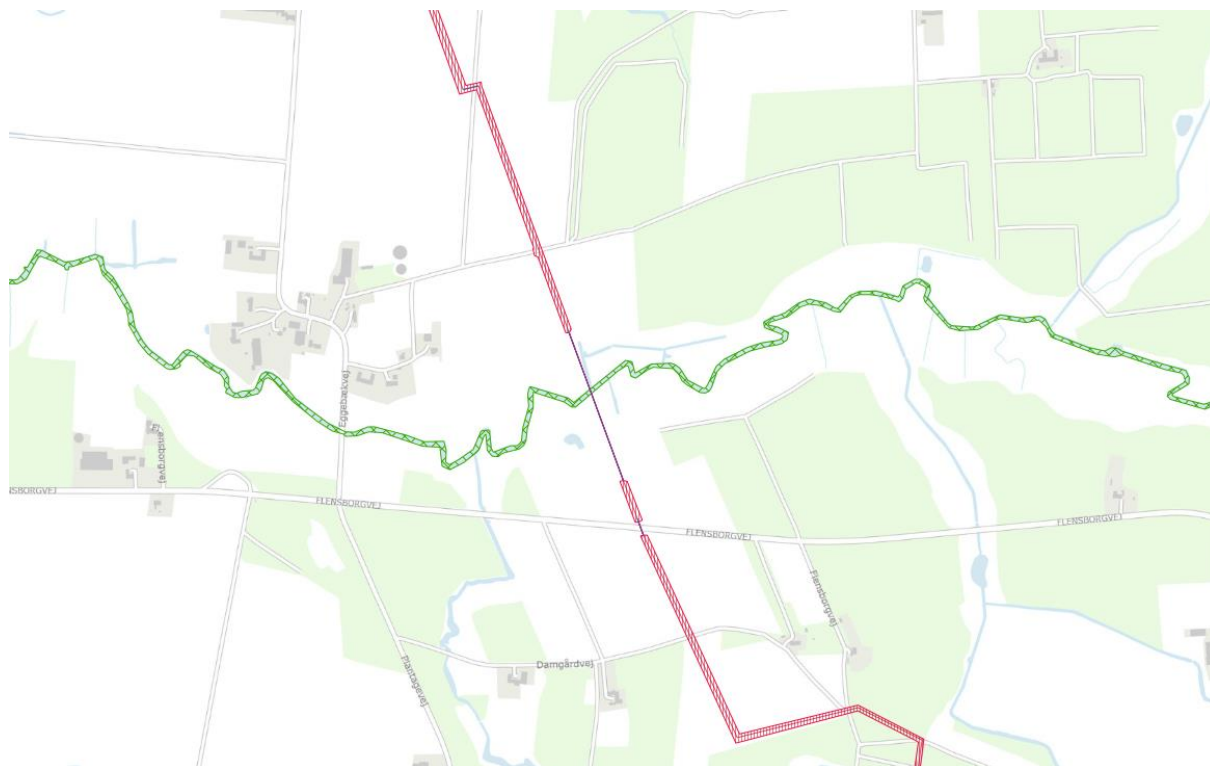
Natura 2000-område	Afstand til projektområdet
N89 – H90 "Vidå med tilløb, Rudbøl sø og Magisterkrogen"	Projektområdet krydser
N89 – F63 "Sønder Ådal"	ca. 270 m vest
N97 – H87 "Frøslev Mose"	ca. 750 m sydvest
N97 – F70 "Frøslev Mose"	ca. 750 m sydvest
N98 – F62 "Tinglev Sø og Mose, Ulvemose og Terkelsbøl Mose"	ca. 1 km nordøst

Ledningstracéet krydser Natura 2000-området N89 Vadehavet ved en underboring af Sønderå, der er beliggende i habitatområdet H90 (Vidå med tilløb, Rudbøl Sø og Magisterkrogen) underboringen behandles i kapitel 5.3.1.3. Uge Bæk, der også underbores i forbindelse med projektet, har hydraulisk forbindelse til H90. Afstanden mellem underboringen ved Uge Bæk og H90 er ca. 7,6 km i nedstrøms retning. Underboringen ved Uge Bæk behandles i afsnit 5.3.1.1.

Ledningstracéet ligger desuden med kort afstand til F63 og har hydraulisk forbindelse hertil. De resterende områder i N89 har enten ikke hydraulisk forbindelse til ledningstracéet eller ligger med en afstand på mere end 10 km til ledningstracéet så individer på udpegningsgrundlagene for disse områder vurderes ikke at være afhængige af områdetyperne i ledningstracéets arbejdsbælte.

7.1 Påvirkninger på udpegningsgrundlaget for H90

For hvert habitatområde gælder et udpegningsgrundlag, som rummer væsentlige forekomster af arter og naturtyper, der er omfattet af naturdirektiverne. Udpegningsgrundlaget for H90 omfatter tre naturtyper og seks arter (se tabel 15).

Figur 6. Oversigtskort over H90 (grøn skravering) placering ift. projektområdet (rød skravering) og kabeltracéet (lilla linje).

Tabel 15. Udpegningsgrundlaget for H90. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter i habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype eller art.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 90		
Naturtyper:	Næringsrig sø (3150)	Vandløb (3260)
	Rigkær (7230)	
Arter:	Bæklampret (1096)	Flodlampret (1099)
	Havlampret (1095)	Snæbel* (1113)
	Dyndsmerling (1145)	Odder (1355)

7.1.1 Påvirkninger på habitatnaturtyper

Der er tre habitatnaturtyper på udpegningsgrundlaget for H90, hvor projektet krydser naturtypen vandløb (3260). Af de to øvrige naturtyper er næringsrig sø (3150), der er beliggende ca. 3,6 km nedstrøms projektet og rigkær (7230), der er beliggende mere 10 km fra projektområdet og det vurderes derfor at denne naturtype ikke vil blive påvirket af projektaktiviteterne grundet projektets karakter, begrænset omfang og meget lokale påvirkninger i en kort periode. Der er hydraulisk forbindelse mellem projektområdet og næringsrig sø (3150) og direkte forbindelse mellem projektområdet og vandløb (3260).

De mulige påvirkninger, der kan være på habitatnaturtyperne er udledning af overfladevandsamt påvirkninger ved blow-out, hvor der vil være en påvirkning fra boremudder.

Bygherre beskriver, at Sønderå, som er udpeget som habitatnaturtypen vandløb (3260), ikke vil blive påvirket direkte af projektet da området underbores. Det vurderes at vandløbenes naturtilstand ikke vil blive påvirket af projektet og bygherre vurderer på den baggrund, at projektet ikke medfører væsentlig påvirkning af naturtypen.

Bygherre oplyser, at de næringsrige søer Nørresø ved Tønder og Rudbøl Sø ligger med hydraulisk forbindelse til projektet via fem af projektets underboringer, der alle har forbindelse til Sønderå (o8116_g) og Uge Bæk (o8133_h). Bygherre vurderer, at da Nørresø og Rudbøl sø er beliggende langt nedstrøms underboringslokaliteterne (mellem 23 og 29 km) vil der ikke ske en væsentlig påvirkning af naturtypen. Bygherre vurderer, at der ikke sker påvirkning af de berørte vandløbs kvalitetselementer og at der dermed ikke vil ske påvirkning af de nedstrøms beliggende vandområder.

Derudover indebærer projektet ikke udledning af overflade- og/eller spildevand til de nævnte naturtyper og der vurderes derfor ikke at ske påvirkning herfra.

7.1.1.1 Næringsrig sø (3150)

Den nærmeste næringsrig sø (3150) til projektet i Sønderå er en sø ved Store Jynde Vand. Søen er i god tilstand. I Natura 2000-planen for H90 er næringsrige søer med god tilstand beskrevet som generelt præget af en artsrig udbredt undervandsvegetation, næringsfattige forhold med en lav forekomst af trådalger samt en lav påvirkning fra jordbrugsdrift. I planen beskrives det at der er kortlagt 7 småsøer med habitatnaturtypen næringsrig sø. Der findes en næringsrig sø længere nedstrøms end ovenstående sø, som er i moderat tilstand. Det er ifølge planen ikke muligt at udtale sig om årsagen til den beregnede moderate tilstand. Søen i moderat tilstand findes ved en udvidelse af Sønderå og ligger ca. 6,4 km i lige luftlinje nedstrøms underboringen af Sønderå. Hvis vandløbets forløb følges, vil denne afstand være betydeligt større.

Søen ved Store Jyndevad er beliggende 3,8 km i lige luftlinje fra underboringen i Sønderå. Søen har en størrelse på ca. 1,8 ha, hvor naturtypen er kortlagt som næringsrig sø (3150). Søs afløb og tilløb udgøres af Sønderå. Miljømålet for søen er god økologisk tilstand. I vandområdeplaner 2021-2027 er søen vurderet til at have en god økologisk tilstand (Se også afsnit 5.4 om målsatte søer).

I tilfælde af blow-out kan boremudder frigives til Sønderå eller Uge Bæk, som har direkte hydraulisk forbindelse til naturtypen næringsrig sø. Da projektet ikke vil medføre væsentlig negativ påvirkning af Sønderå eller Uge Bæk (se afsnit 5.3 om målsatte vandløb), grundet at der ikke vil ske en påvirkning ved den kortvarige opslæmning af boremudder i vandfasen. Opslæmningen vil ske i perioder ved stor vandføring, hvor der i forvejen er stor materialetransport i vandløbet og høj koncentration af opslæmmet materiale. Boremudderet vil bundfælde på strækninger med stillestående vand i vandløbet eller søer og derved vil bundsubstratet ikke ændres, da der i disse områder i forvejen er finkornet bundsubstrat. Grundet den begrænsede mængde bentonit, der udsiver ved blow-outs vil aflejringstykkelsen være så lille at bundforholdene og naturtyper ikke påvirkes. Derfor vil habitatnaturtypen for næringsrig sø, der ligger med en afstand på 3,6 km til nærmeste underboring, heller ikke blive påvirket således at den økologiske funktionalitet eller naturtypens tilstand ændrer sig negativt.

7.1.1.2 Vandløb (3260)

I Natura 2000-plan 2022-2027 for H90 findes der 89 km vandløb, der er omfattet af vandområdeplanen for vandområde Jylland og Fyn samt Internationalt vandområde. Habitatnaturtypen vandløb med vandplanter (3260) er registreret på 77 km i Sønderå, Grønå, Vidå, og Arnå. Vandløbets økologiske tilstand jf. vandområdeplanen uddybes i afsnit 4.3. I tilfælde af blow-out kan boremudder frigives til Sønderå eller Uge Bæk, hvor Sønderå er på udpegningsgrundlaget og Uge Bæk har direkte hydraulisk forbindelse til Sønderå. Da projektet ikke vil medføre væsentlig negativ påvirkning af Sønderå eller Uge Bæk (se afsnit 5.3 om målsatte vandløb), vil habitatnaturtypen for vandløb ikke blive påvirket således at den økologiske funktionalitet eller naturtypens tilstand ændrer sig negativt.

7.1.2 Påvirkninger på habitatarter

Potentielle påvirkninger fra projektet, der direkte eller indirekte kan påvirke arter på udpegningsgrundlaget i eller nær projektområdet, er enten fysisk påvirkning af anlægsarbejdet eller påvirkninger fra blow-out ved underboring. Alle seks arter på udpegningsgrundlaget har tilknytning til vandløb. Byg-herre oplyser, at vandløbene, som underbores, ikke påvirkes fysisk af anlægsarbejdet, idet underboringen starter og slutter således at vandløbsbrinken og 2 meter bræmmen ikke beskadiges samt at ledningsanlægget føres minimum én meter under den faktiske vandløbsbund. Mulige påvirkninger fra projektets underboringer begrænser sig derfor til en uheldssituation, hvor indholdsstofferne i boremudderet eller sedimentet potentielt kan påvirke områdets arter. I vandfasen kan vandlevende organismer potentielt påvirkes af boremudderet tæt ved udledningsstedet, hvis boremudderet sætter sig på fiskenes gæller og dermed forhindrer optimalt iltoptag eller hvor boremudderet udgør en risiko for at tildække fiskeæg beliggende på vandløbsstrækninger med lav vandføring, hvor boremudderet vil sedimentere.

7.1.2.1 Bæklampret (1095)

Arten lever hele sit liv i vandløb, og findes kun i det vestlige Danmark. I larvestadiet lever den i områder, hvor bunden består af sand eller finkornet mudder med et højt indhold af organisk materiale. I voksenstadiet søger den i foråret op i den øvre del af vandløbet og gyder i områder med sand mellem større sten. Larvestadiet varer mellem 2,5-8 år. Æggene lægges i den øvre del af vandløbet. Ifølge natura 2000-planen (2022-2027) for N89 er Bæklampret registreret fire steder i Vidå og Sønderå. Herunder er to af fundene i Sønderå ved Rens, som er ca. 8,5 km i fugleflugt nedstrøms underboringen af Sønderå. Da artens krav til vandkvalitet, fouragering og gydning generelt er opfyldt i vandløbet, vurderes der at være

gode forudsætninger for en bestand af bæklampret. Bygherre vurderes som følge heraf, at projektets aktiviteter ikke vil være en trussel for artens fortsatte forekomst i områdets vandløb.

Bygherre beskriver, at det eneste vandløb i H90 hvor bæklampretten, i forbindelse med projektet, potentielt vurderes at kunne befinde sig er Uge Bæk og nedstrøms strækninger fra underboringen i Sønderå. Da hunnen laver en fordybning i grusbunden og gyder her, kan det ikke udelukkes at der gydes ved underboringen i Uge Bæk, da der er gydegrus i dette område. Bygherre beskriver, at hvis underboringen i dette vandløb resulterer i blowout og dette rammer en bestand æg, vil disse æg med stor sandsynlighed gå tabt, men dette vil ikke have afgørende betydning for bestanden af bæklampret da der vurderes at være flere individer i vandløbet. Ved en eventuel påvirkning nedstrøms underboringen med frigivet sediment og boremudder i tilfælde af blowout, vurderer bygherre ikke at det påvirker arten da larverne er mobile og kan grave sig ud af sedimentationslaget og flytte sig til andre egnede områder. Grundet den hurtige fortynding af bentonitten, beskrevet i afsnit 5, vil voksne individer ikke påvirkes væsentligt da der sker øget sedimenttransport i vandløbet ved fx skybrud som kan foregå hele året. Der vil derfor ikke ske en væsentlig påvirkning af bæklampret ved blowout. Bygherre vurderer, at projektet ikke vil ændre mulighederne for at arten opnår målopfyldelse i H90.

SGAV er på det foreliggende grundlag enig med bygherre i ovenstående. Bæklampret gyder i vandløb på vandløbsbunden, hvor der er sand og grus og frisk strøm samt lever af fint organisk materiale og alger og er udbredt i både de fysisk set bedste vandløb, men også i ensartede, kanalagtige vandløb med langsom strøm og blød bund som Uge Bæk er. Det vurderes som for bæklampret, at blow-out ikke vil medføre forringet overlevelse af æg/larver i gydebankerne. Bæklampret lever blandt andet i vandløb med langsom strøm og blød bund som arten graver sig ned i og arten er således også tilpasset et levested som er betinget af stor sedimentation af bl.a. lerpartikler. Det vurderes således, at voksne individer og larver ikke tager skade af sedimentation af ler partikler fra en eventuel blow-out.

7.1.2.2 Flodlampret (1099)

Kønsmodne flodlampretter lever i havet, men gyder i vandløb i maj-juni på stenet bund. Efter æggene er klækket, flyder larverne med strømmen og graver sig ned på sandet eller siltet bund i vandløbet. Det fremgår af Natura 2000-planen for N90 (2022-2027) at arten er fundet et enkelt sted i Sønderå ved Rens. Kendskabet til artens forekomst i området er generelt mangelfuldt og det er derfor ikke muligt på nuværende tidspunkt at give en nærmere beskrivelse af udbredelsen. Bygherre vurderes, at områdets karakter med et stort vandløbssystem med god vandløbskvalitet giver gode muligheder for en forekomst af flodlampret i området. Bygherre vurderer således ikke at anlægsaktiviteterne vil være en trussel for artens forekomst i området. Der er ikke registreret nyere fund af flodlampret inden for de sidste 5 år i vandløb med hydraulisk forbindelse til H90.

Bygherre beskriver, at det eneste vandløb i H90 hvor flodlampretten potentielt vurderes kan befinde sig i med relation til projektet er Uge Bæk samt nedstrøms strækninger fra underboringen i Sønderå. Da hunnen laver en fordybning i grusbund og gyder her, kan det ikke udelukkes at der gydes ved underboringen i Uge Bæk, da der er gydegrus i dette område. Hvis underboringen i dette vandløb resulterer i blowout og dette rammer en bestand æg, vil disse æg med stor sandsynlighed gå tabt, men dette vil ikke have afgørende betydning for bestanden af flodlampret da der vurderes at være flere individer i vandløbet. Ved en eventuel påvirkning nedstrøms underboringen med frigivet sediment og boremudder i tilfælde af blowout, vurderes det ikke at påvirke arten da larverne er mobile og kan grave sig ud af sedimentationslaget og flytte sig til andre egnede områder. Grundet den hurtige fortynding af bentonitten beskrevet i afsnit 5, vil voksne individer ikke påvirkes væsentligt da der sker øget sedimenttransport i vandløbet ved fx skybrud, som kan foregå hele året. Der vil derfor ikke ske en væsentlig påvirkning af flodlampret ved blowout. Bygherre vurderer, at projektet ikke vil ændre mulighederne for at arten opnår målopfyldelse i H90.

SGAV er på det foreliggende grundlag enig med bygherre i ovenstående. Flodlampret gyder på vandløbsstrækninger med god strøm, og hvor vandløbsbunden består af sten og grus. Gydeområderne kan således sammenlignes med gydebanker for laks, og vurderes derfor ikke påvirket. Når larverne klækkes, vandrer de mod områder med blød bund, hvor de ernærer sig af fint organisk materiale, alger og mikroorganismer. Her er larverne mobile og lever i et blødbundssediment, der er betinget af aflejringer. Larverne vil derfor ikke tage skade af sedimentation af ler-partikler i denne del af deres livscyklus. Voksne flodlampretter trækker op i vandløbene i løbet af hele året inden gydningen som finder sted om foråret. I tilfælde af et blow-out vil voksne flodlampretter kunne forlade lokaliteten midlertidig, hvis sedimentfanen er generende. De lampretter der trækker op i Vidå og Sønderå vil have svømmet igennem Vadehavet inden da, hvor sedimentkoncentrationerne i vandsøjlen varierer kraftigt fra 11 – 278 mg l⁻¹. Den variation i vandløbets sedimenttransport, der vil komme fra et eventuelt blow-out vurderes således ikke som værende farlig for flodlampretter. SGAV vurderer derfor, at voksne individer og larver ikke tager skade af sedimentation af ler-partikler fra en eventuel blow-out.

7.1.2.3 Havlampret (1095)

Arten vokser op i havet som parasit på andre fisk. I sommerhalvåret vandrer havlampretten op i større vandløb for at gyde. Arten gyder på steder med grus, sten og god strøm i maj-juli. Æggene klækker efter 1-2 uger og larverne driver med strømmen ned til områder med sandet og siltet bund. Larvestadiet varer i 5-7 år. Det fremgår af basisanalysen for N90 (2021-2027) at havlampret er overvåget i habitatområderne 90 og 239 i 2015, men ikke fundet. Kendskabet til artens forekomst i områderne er derfor mangelfuldt, og det er derfor ikke muligt på nuværende tidspunkt at give en nærmere beskrivelse af forekomsten. Ud fra karakteren af områdernes vandløb vurderes der at være gode forudsætninger for en forekomst af havlampret i områderne. Der vurderes således ikke at være trusler for artens forekomst i områderne. Der er ikke registreret nyere fund af havlampret inden for de sidste 5 år i vandløb med hydraulisk forbindelse til H90 på vanda.dk eller arter.dk.

Havlampretten vurderes potentielt at forekomme i Uge Bæk samt nedstrøms strækninger fra underboringen i Sønderå. Arten gyder på grusbund som findes ved underboringen i Uge Bæk. Det kan ikke udelukkes at Havlampret gyder ved lokaliteten for underboring. Ved et evt. blowout hvor evt. gydebanke ødelægges vil æg af lampret potentielt påvirkes, æggene vil med stor sandsynlighed gå tabt. Det vurderes at et evt. tab af æg fra denne lokalitet ikke ville påvirke bevaringsstatus for bestanden af havlampret. Ved en eventuel påvirkning nedstrøms underboringen med frigivet sediment og boremudder i tilfælde af blowout, vurderes det at arten ikke påvirkes da larverne er mobile og kan grave sig ud af sedimentationslaget og flytte sig til andre egnede områder. Grundet den hurtige fortynding af bentonitten beskrevet i afsnit 5.5. Voksne individer vil ikke påvirkes væsentligt af øget sediment i vandløbet dels fordi de er i stand til at flytte sig fra påvirkningen og dels fordi de er tilpasset udsving i suspenderet sediment i vandfasen som forekommer naturligt i vandløb, fx i perioder med meget nedbør. Der vil derfor ikke ske en væsentlig påvirkning af havlampret ved blowout. Bygherre vurderer, at projektet ikke vil ændre mulighederne for at arten opnår målopfyldelse i H90.

SGAV er på det foreliggende grundlag enig med bygherre i ovenstående. Havlampret gyder på vandløbsstrækninger med god strøm, og hvor vandløbsbunden består af sten og grus. Gydeområderne kan således sammenlignes med gydebanker for laks, og vurderes derfor ikke påvirket. Når larverne klækkes, vandrer de mod områder med blød bund, hvor de ernærer sig af fint organisk materiale, alger og mikroorganismer. Her er larverne mobile og lever i et blødbundssediment, der er betinget af aflejringer. Larverne vil derfor ikke tage skade af sedimentation af ler-partikler i denne del af deres livscyklus. Voksne havlampretter trækker op i vandløbene i løbet af hele året inden gydningen som finder sted om foråret. I tilfælde af et blow-out vil voksne havlampretter kunne forlade lokaliteten midlertidig, hvis sedimentfanen er generende. De lampretter, der trækker op i Vidå og Sønderå vil have svømmet igennem Vadehavet inden da, hvor sedimentkoncentrationerne i vandsøjlen varierer kraftigt fra 11 – 278 mg l⁻¹. Den

variation i vandløbets sedimenttransport, der vil komme fra et eventuelt blow-out vurderes således ikke som værende farlig for flodlampretter. SGAV vurderer derfor, at voksne individer og larver ikke tager skade af sedimentation af ler-partikler fra en eventuel blow-out.

7.1.2.4 Dyndsmerling (1145)

Dyndsmerling lever i lavvandede vandhuller, småsøer og i kanalagtige vandløb med stillestående eller langsomt flydende vand, og arten stiller derfor helt naturligt kun begrænsede krav til levestederne. Om dagen er fisken nedgravet i dyndet på bunden eller i tæt vegetation. Når fiskene gyder, afsættes æggene på rødde og vandplanter, og planterne er således en forudsætning for reproduktionens succes. Gydningsen foregår ofte på oversvømmede enge. Der er aldrig fundet æg eller yngel i Danmark, men i Tyskland gyder fiskene fra april til juli.

I NOVANA-programmet er arten eftersøgt i de habitatområder, hvor den indgår i områdernes udpegningsgrundlag. Der er registreret et ekspertvalideret fund af voksent eksempel og yngel af dyndsmerling i august 2023. Lokationen for fundet er ved Rudbøl sø omkring 29 km fra projektet.

Bygherre vurderer, at der er ikke egnede levesteder eller ynglesteder inden for eller i nærheden af projektet, der kan påvirkes af blowout eller boremudder fra projektet og at der derfor ikke vil ske en påvirkning af dyndsmerling. Dette vurderes på baggrund af projektets karakter uden emissioner samt at projektet er kortvarigt og kun medfører lokal påvirkning af de nærmeste omgivelser omkring selve anlægsarbejdet. Bygherre vurderer også, at projektet ikke vil ændre mulighederne for at arten opnår målopfyldelse i H90.

SGAV er på det foreliggende grundlag enig med bygherre.

7.1.2.5 Snæbel (1113)

Arten lever i den nordlige del af Vadehavet, men trækker op i de mellemste eller nedre dele af vandløb med en bundbredde på mindst 5-6 m for at gyde. De voksne individer lever i vandløb med grus og sten på vandløbsbunden, bundvegetation i vinterperioden og høj vandføring. Gydningsen foregår i 3 uger i november - december og æggene klækker i februar- marts. Larverne er dårlige svømmere og bliver ført med strømmen i vandløbet til stillestående vand i områder med oversvømmede enge, åslynger og indskudte søer. Her kan fiskene opholde sig de første måneder af deres liv til de i april-maj søger mod havet. Ifølge Natura 2000-planen (2022-2027) er gydebestanden i 2018 blevet undersøgt ved elfiskeri i en række vandløb og med garn ved Højer Sluse. Gydebestanden blev i 2018 beregnet til ca. 3150 snæbler. Gydebestanden i Vidå-systemet vurderes at være stabil eller svagt stigende og vandløbssystemet er artens vigtigste gydeområde.

Bygherre beskriver, at det eneste vandløb, som vurderes egnet for snæblen i dette projekt, er nedre dele af Sønderå hvor der findes gydegrus omkring 25 km fra projektområdet. Æggene lægges i områder med fast bundsubstrat og klækkes i det tidlige forår. Ved uheldssituationer som blowout vil boremudder udsive til vandløbet, men grundet dets finkornede struktur, vil det ikke bundfælde på lokationer med stærk strøm og derved fast bundsubstrat hvor æggene fasthæftes. Voksne individer kan være i vandløbet nedstrøms underboringen, da snæblen færdes i de nedre dele af vandløbet til den udvander til havet i det tidlige forår. I tilfælde af blowout, vil mængden af boremudder i vandfasen på de nedre strækninger være i ubetydelige mængder, da dette er bundfældet på vandløbets områder med lav vandføring som vurderes at være væsentligt før udløbet grundet vandløbets varierende forløb. De voksne individer er mobile og kan svømme udenom dette boremudder hvor mængden er sammenlignelig med sedimenttransport efter fx et skybrud. Der vil derfor ikke ske en væsentlig påvirkning af snæbel ved blowout. Bygherre vurderer, at projektet ikke vil ændre mulighederne for at arten opnår målopfyldelse i H90.

SGAV er på det foreliggende grundlag enig med bygherre.

7.1.2.6 Odder (1355)

Odderen lever i tilknytning til vådområder. Den findes i såvel stillestående som rindende vand og både i saltvand og ferskvand, især søer og moser med store rørskovsområder. Tætheden af oddere er aldrig særlig stor, da arten kræver meget plads, ofte mere end 10 km vandløb. Er levestedet ikke optimalt for odderen, vil den færdes i et endnu større område. Odderen er især aktiv i perioden fra skumring til solopgang. Om dagen opholder den sig i en hule i brinken eller måske under buske, træer eller andet, der kan give ly.

For at odderne kan trives i levedygtige bestande skal der være våde naturområder med et højt naturindhold og en lav menneskelig aktivitet. Desuden er det vigtigt med gode spredningsmuligheder naturområderne imellem.

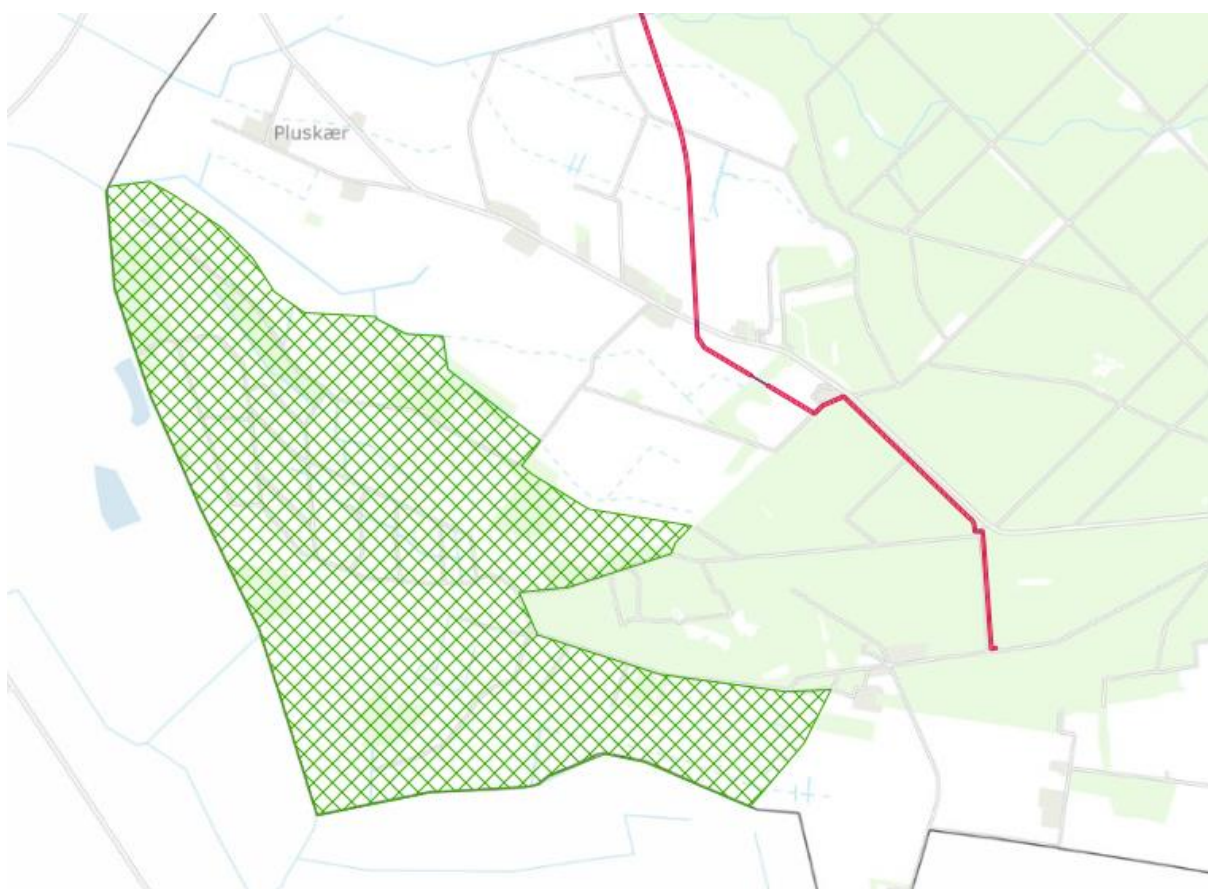
Bygherre oplyser, at jf. Natura 2000-planen for N89 (2022-2027) er der i H90 fundet spor/ekskrementer fra odder på 11 lokaliteter i Vidå-systemet. Det er fem lokaliteter yderligere end ved sidste overvågning i 2011. Bygherre vurderer på den baggrund, at der er en stabil forekomst af odder i dette område og ud fra området karakter med flere vandløb samt uforstyrrede skjulesteder vurderes der således ikke at være trusler for artens forekomst i området.

Bygherre beskriver, at odder potentielt kan findes i alle vandløb, der berøres af projektet. Ved bygherres besigtigelse af vandløbene blev der ikke fundet spor efter odder i form af ekskrementer eller huler. Der er besigtiget ca. 100 m op- og nedstrøms underboringslinjen på begge sider af vandløbene. Odderen er en mobil art med meget store territorier, der strækker sig over flere kilometer vandløb. Projektet medfører ikke permanente forringelser af odderens levesteder, da anlægsarbejdet er midlertidigt og ledningen underbores vandløb og brinker og der vil derfor ikke være direkte berøring heraf. Odderen vil ikke kunne påvirkes af blowouts, da den ikke vil være til stede i vandløbet under anlægsarbejder. Bygherre vurderer yderligere, at odderens fødegrundlag ikke vil blive påvirket af projektet og samlet, at projektet ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af odder ved blow-out. Bygherre vurderer, at projektet ikke vil ændre mulighederne for at arten opnår målopfyldelse i H90.

SGAV er på det foreliggende grundlag enig med bygherre.

7.2 Påvirkninger på udpegningsgrundlaget for H87

Habitatområde H87 (Frøslev Mose) er placeret umiddelbart sydøst for projektområdet med en afstand på ca. 750 m. For hvert habitatområde gælder et udpegningsgrundlag, som rummer væsentlige forekomster af arter og naturtyper, der er omfattet af naturdirektiverne. Udpegningsgrundlaget for H87 omfatter 12 naturtyper (se tabel 16).

Figur 7. Oversigtskort over H87 (grøn skravering) placering ift. projektområde (rød skravering) og kabeltracéet (lilla linje).

Tabel 16. Udpegningsgrundlaget for H87. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter i habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype eller art.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 87		
Naturtyper:	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Tør hede (4030)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Højmose* (7110)
	Nedbrudt højmose (7120)	Hængesæk (7140)
	Rigkær (7230)	Stilkeke-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)

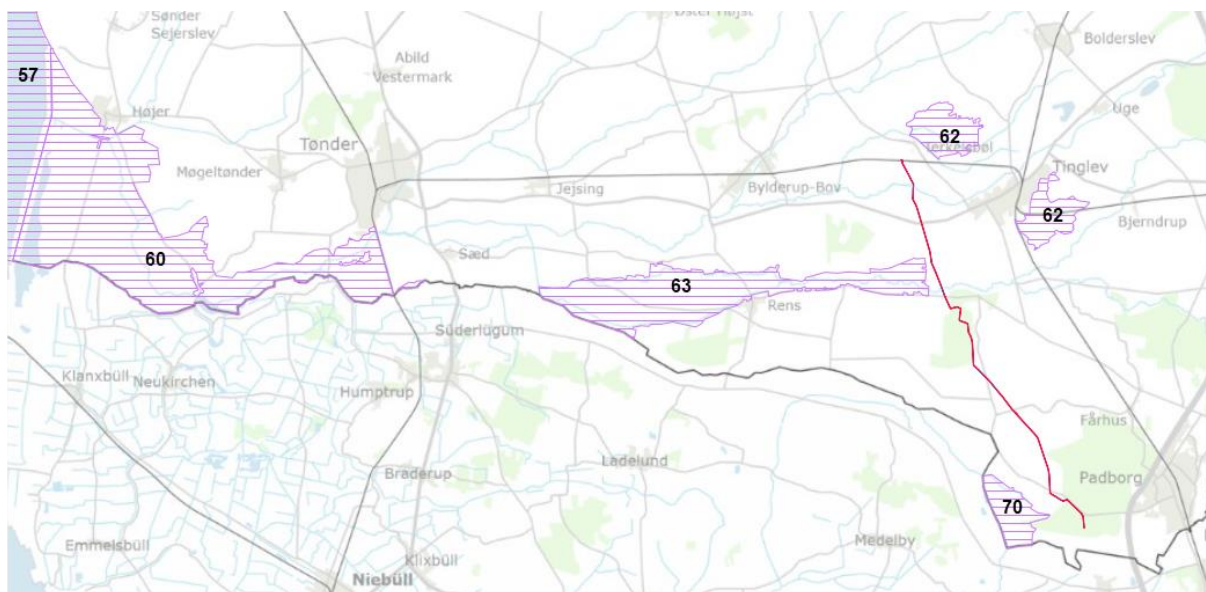
7.2.1 Påvirkningen på habitatnaturtyper

Der er 12 habitatnaturtyper på udpegningsgrundlaget for H87. Projektområder er placeret omkring 900 m nordøst for nærmeste naturtype på udpegningsgrundlaget, surt overdrev (6230). De øvrige naturtyper er placeret mellem 900-2500 m fra projektområdet. De mulige påvirkninger, der kan være på habitatnaturtyperne er udledning af overfladevand og/eller spildevand samt påvirkninger ved blow-out, hvor der vil være en påvirkning fra boremudder. Der ikke er hydraulisk forbindelse mellem naturtyperne og underboringen og den nærmeste underboring er en underboring under fredskov, hvor der ikke er

tilstedeværelse af vandløb. Derfor vurderes det, at der ikke kan ske påvirkning på naturtyperne fra boremudder. Det samme før sig gældende ift. udledning af overfladevand og/eller spildevand. Projektet indebærer ikke udledning til de nævnte naturtyper og der vurderes derfor ikke at ske påvirkning herfra.

7.3 Påvirkninger på udpegningsgrundlaget for F57, F60, F62, F63 og F70

Fuglebeskyttelsesområderne F57 (Vadehavet), F60 (Vidåen, Tøndermarsken og Saltvandsøen) og F62 (Tinglev Sø og Mose, Ulvemose og Terkelsbøl Mose), F63 (Sønder Ådal) og F70 (Frøslev Mose) er nærmest projektområdet med afstande på ca. 270 m til ca. 35 km samt har hydraulisk forbindelse hertil.

Figur 8. Oversigt over nærmeste fuglebeskyttelsesområder (lilla skraveret) bestående af F57, F60, F62, F63 og F70 med angivelse af det nye kabelanlæg (rød linje).

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F57 har 41 fugle på udpegningsgrundlaget (Tabel 17), F60 har 36 fugle på udpegningsgrundlaget (Tabel 18), F62 har 6 fugle på udpegningsgrundlaget (Tabel 19), F63 har 7 fugle på udpegningsgrundlaget (Tabel 20) og F70 har 8 fugle på udpegningsgrundlaget (Tabel 21).

Tabel 17. Udpegningsgrundlaget for F57. Ynglefugle (Y) og trækfugle (T).

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 57		
Fugle:	Pibesvane (T)	Sangsvane (T)
	Grågås (T)	Blisgås (T)
	Kortnæbbet gås (T)	Bramgås (T)
	Mørkbuget knortegås (T)	Lysbuget knortegås (T)
	Gravand (T)	Gråand (T)
	Spidsand (T)	Skeand (T)
	Pibeand (T)	Krikand (T)
	Edderfugl (T)	Sortand (T)
	Havørn (T)	Blå kærhøg (T)
	Vandrefalk (T)	Klyde (TY)
	Strandskade (T)	Hvidbrystet præstekrave (TY)
	Hjejle (T)	Strandhjejle (T)
	Islandsk ryle (T)	Sandløber (T)
	Almindelig ryle (T)	Rødben (T)
	Sortklire (T)	Hvidklire (T)
	Lille Kobbersnepe (T)	Stor regnspove (T)
	Storspove (T)	Dværgmåge (T)
	Dværgterne (Y)	Splitterne (TY)
	Sandterne (Y)	Fjordterne (Y)
	Havterne (Y)	Mosehornugle (Y)
	Blåhals (Y)	

Tabel 18. Udpegningsgrundlaget for F60. Ynglefugle (Y) og trækfugle (T).

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 60		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Hvid stork (Y)
	Pibesvane (T)	Sangsvane (T)
	Grågås (T)	Blisgås (T)
	Kortnæbbet gås (T)	Bramgås (T)
	Gravand (T)	Knarand (T)
	Spidsand (T)	Skeand (T)
	Pibeand (T)	Krikand (T)
	Havørn (T)	Rørhøg (Y)
	Hedehøg (Y)	Engsnarre (Y)
	Plettet rørvagtel (Y)	Klyde (TY)
	Hvidbrystet præstekrave (TY)	Hjejle (T)
	Strandhjejle (T)	Islandsk ryle (T)
	Almindelig ryle (T)	Brushane (Y)
	Rødben (T)	Sortklire (T)
	Hvidklire (T)	Stor kobbersneppe (Y)
	Lille Kobbersneppe (T)	Storspove (T)
	Fjordterne (Y)	Sortterne (Y)
	Mosehornugle (Y)	Blåhals (Y)

Tabel 19. Udpegningsgrundlaget for F62. Ynglefugle (Y) og trækfugle (T).

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 62		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Rørhøg (Y)
	Hedehøg (Y)	Trane (Y)
	Blåhals (Y)	Rødrygget tornskade (Y)

Tabel 20. Udpegningsgrundlaget for F63. Ynglefugle (Y) og trækfugle (T).

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 63		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Rørhøg (Y)
	Hedehøg (Y)	Engsnarre (Y)
	Sortterne (Y)	Mosehornugle (Y)
	Rødrygget tornskade (Y)	

Tabel 21. Udpegningsgrundlaget for F70. Ynglefugle (Y) og trækfugle (T).

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 70		
Fugle:	Rørhøg (Y)	Hedehøg (Y)
	Engsnarre (Y)	Trane (Y)
	Tinksmed (Y)	Mosehornugle (Y)
	Blåhals (Y)	Rødrygget tornskade (Y)

Ledningstracéet er beliggende med en afstand på ca. 36 km til F57 i vestlig retning med hydraulisk forbindelse til fuglebeskyttelsesområdet via alle underborede vandløb i projektet.

Fuglebeskyttelsesområde F60 (Vidåen, Tøndermarsken og Saltvandssøen) er beliggende ca. 22,9 km i vestlig retning ift. projektområdet. F60 har hydraulisk forbindelse til underboringen i Uge Bæk (o8133_h), Volddalsgrøften (o3310), Sønderå (o8116_g), Læsbæk (o8097_x) og Dambæk (o3293).

F62 (Sønder Ådal) er det nærmeste fuglebeskyttelsesområde til ledningstracéet med en afstand på ca. 1,1 km. Ledningstracéets har hydraulisk forbindelse til F62 via vandløb, men i opstrøms retning. Dermed kan der ikke ifm. projektet ske en påvirkning på selve fuglebeskyttelsesområdet, men arter på udpegningsgrundlaget kan forekomme i arbejdsbæltet, som ligger med en afstand på ca. 3,3 km i fugleflugt til F62, hvorfor F62 og vil blive behandlet i indeværende.

Ledningstracéet er beliggende med en afstand på ca. 350 m til F63 i vestlig retning og med hydraulisk forbindelse til fuglebeskyttelsesområdet via Sønderå og Volddalsgrøften.

F70 (Frøslev) ligger minimum 755 m fra ledningstracéet.

7.3.1 Påvirkninger på individet

Bygherre oplyser, at anlægsarbejdet udelukkende medfører en lokal påvirkning af de nærmeste omgivelser omkring selve projektområdet i forhold til støj og kortvarig inddragelse af areal. Anlægsstøj vil udgøre en forstyrrelse i forhold til det eksisterende støjbillede i og nær projektområdet for de fugle, som befinder sig i nærheden. Bygherre vurderer, at der ikke er tale om en væsentlig kumulerende støjpåvirkning for fuglene på udpegningsgrundlagene, da generne forbundet med anlægsarbejdet er begrænset til en kortvarig periode inden for normal arbejdstid. Dertil oplyser bygherre, at anlægsarbejdet løbende rykker sig (80 m dagligt), hvorfor et givent område kun påvirkes kortvarigt. Dertil kommer fuglenes høje mobilitet, der muliggør, at de kan fouragere og raste på nærliggende arealer af samme eller bedre kvalitet under anlægsarbejdets korte periode.

Bygherre oplyser, at der i forbindelse med projektet foretages 33 underboringer og at der for alle underboringer er potentielle påvirkninger i tilfældet af blow-out. Bygherre oplyser, at fuglenes fødegrundlag, herunder fisk, bunddyr og insekter, kan søge væk fra nærområdet i tilfælde af blow-out. Bygherre vurderer, at der ikke er tale om en væsentlig påvirkning da det tidligere er vurderet, at blow-out ikke vil have en væsentlig påvirkning på vandløb, naturtyper eller arter. Dertil kommer fuglenes høje mobilitet, der muliggør, at de kan finde føde på nærliggende arealer af samme eller bedre kvalitet indtil fødegrundlaget vender retur.

7.3.2 Påvirkninger på raste- og fourageringsområder

Bygherre oplyser, at der er tale om en kortvarig periode, idet anlægsarbejdet løbende rykker sig inden for projektområdet. Bygherre vurderer, at projektområdet består af mindre attraktive lokaliteter for fuglene på udpegningsgrundlagene, da der hovedsageligt er tale om markarealer i omdrift, men at det ikke kan udelukkes, at de anvender projektområdet og de nærliggende arealer til rast og fouragering. Bygherre vurderer, at fuglene på udpegningsgrundlagene, som raster eller fouragerer i nærheden af projektområdet, har gode muligheder for at finde andre arealer af samme eller bedre kvalitet i den korte periode, hvor anlægsarbejdet finder sted. Dertil oplyser bygherre, at projektområdet ikke påvirkes permanent, men reetableres umiddelbart efter endt anlægsarbejde, hvorfor bygherre vurderer, at projektet ikke påvirker fuglenes raste- og fourageringsområder væsentligt. SGAV er på det foreliggende grundlag enig. Bygherre oplyser tilmed, at projektet heller ikke medfører risiko for dræneffekter på fuglenes raste- og fourageringsområder, idet der anvendes lerskotter ved risiko for dræneffekter.

7.3.3 Påvirkninger på yngleområder

Anlægsarbejdet foregår inden for fuglenes yngleperiode, som typisk varer til og med august måned. Flere af de ynglende arter på udpegningsgrundlagene, herunder havterne, klyde, plettet rørvagtel og rørdrum, er sårbare i yngletiden og foretrækker ikke at blive forstyrret. Eftersom flere ynglende arter ikke er registreret i relativ nærhed til projektområdet, kan en påvirkning af den enkelte art udelukkes. Bygherre vurderer, at der er tale om en mindre og midlertidig forstyrrelse i et område, hvor der i forvejen findes periodemæssige forstyrrelser ifm. drift af landbrugsarealerne. Bygherre vurderer, at projektet ikke medfører en væsentlig negativ påvirkning på ynglende fugle. Det skyldes at der er bedre egnede ynglelokaliteter i nærområdet samt at anlægsarbejdet løbende rykker sig langs projektområdet og dermed ikke påvirker et givent område i hele anlægsperioden. Bygherre oplyser desuden, at ingen af fuglenes yngleområder, hverken inden for eller uden for fuglebeskyttelsesområderne, påvirkes permanent, da projektområderne reetableres umiddelbart efter endt arbejde og dermed ikke udgør en forstyrrelse i landskabet. Der er heller ikke risiko for dræneffekter, da der anvendes lerskotter. Bygherre vurderer på baggrund af ovenstående, at anlægsarbejdet ikke vil påvirke yngleområderne for fuglene på udpegningsgrundlagene.

SGAV er på det foreliggende grundlag enig og bemærker, at fuglereder ikke må ødelægges forsætligt, beskadiges eller fjernes.

7.3.4 Samlet vurdering af påvirkninger på fuglebeskyttelsesområderne

Bygherre oplyser, at der ikke er direkte forbindelse til de nærmeste fuglebeskyttelsesområder, som ligger ca. 275 meter fra projektområdet. Støjen fra anlægsaktiviteterne vil ligne den støj der i dag findes på arealerne i forbindelse med landbrugsdrift. Derudover vil der ikke ske skade på yngleområder. Der findes inden for projektområde mulige fourageringsområder for enkelte af arterne på udpegningsgrundlagene med det vurderes at der findes flere lignende arealer omkring projektområdet, som arterne vil gøre brug af. Derudover er projektet midlertidigt og vil ikke påvirke områderne på anden vis grundet projektets karakter, herunder omfang og varighed. Bygherre vurderer, at projektets anlægs- og driftsfase ikke medfører væsentlige negative påvirkninger på udpegningsarterne, herunder deres raste-, fouragerings- og yngleområder

7.4 Samlet vurdering af påvirkninger på nærmeste Natura 2000-område

SGAV vurderer på baggrund af væsentlighedsvurderingen, at projektet hverken i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil påvirke de pågældende Natura 2000-områders bevaringsmål-sætninger væsentligt, hvorfor der ikke er behov for at foretage en konsekvensvurdering, jf. habitatbekendtgørelsen.

8 Bilag IV-arter

I og nær projektområdet findes der potentielt en række særligt beskyttede arter, som er beskyttede i henhold til EU's habitatdirektivs bilag IV. Beskyttelsen er implementeret via flere regelsæt og der er bl.a. forbud mod alle former for forsætlig indfangning og drab samt forbud mod beskadigelse og ødelæggelse af deres yngle- og rasteområder. Projektet vil ikke medføre væsentlige negative påvirkninger på områdets bilag IV-arter i driftsfasen, da der er tale om et nedgravet ledningsanlæg. I anlægsfasen kan projektet potentielt påvirke bilag IV-arter i eller nær projektområdet ved:

- fældning/beskæring af træer og/eller levende hegn
- kørsel med maskiner og dermed risiko for individdrab
- afskæring eller påvirkning af yngle- og/eller rasteområder
- støj og andre forstyrrelser fra anlægsarbejdet, herunder graveaktiviteter

- påvirkninger fra blow-out ved underboring og den efterfølgende oprensning

Ikke alle ovenstående aktiviteter kan medføre påvirkninger på alle bilag IV-arter. De potentielle påvirkninger, der er relevante for vurderingen af påvirkningen på den enkelte art, inddrages i nedenstående relevante afsnit.

Bygherre har i forbindelse med projektet undersøgt diger i forhold til egnethed som spredningskorridor og levested for beskyttede arter med et særligt fokus på flagermus, padder og markfirben.

8.1 Flagermus

Bygherre har eftersøgt projektområdet for hvorvidt der findes større træer med hulheder og løs bark, som kan være et muligt levested for flagermus. Derudover har bygherre undersøgt hvorvidt levende hegn inden for projektområdet kan være vigtige ledelinjer. Der blev ikke fundet større gamle træer med hulheder eller løs bark, som kendetegner et muligt levested, inden for projektområdet.

Alle arter af flagermus er bilag IV-arter. Flagermusarterne er generelt truet af nedrivning af ældre bygninger og fældning af gamle hule træer, idet de danske flagermusarter primært yngler i bygninger og træer med hulheder. Bygherre beskriver, at gennemførslen af projektet ikke vil medføre fældning af store og gamle træer med hulheder, som er potentielle rastesteder for flagermus. Bygninger, som kan udgøre et potentielt levested for flagermus påvirkes heller ikke i projektet. Tilstedeværelsen af flagermus bestemmes i høj grad af fourageringsmulighederne i området og afhænger desuden af flagermusarten. Flagermus gør ofte brug af eksisterende læhegn og mindre skovarealer som ledelinjer mellem yngle- og rasteområderne. Læhegn beskæres enkelte steder ifm. projektet i en bredde på 17 m, men da læhegnet ikke fjernes og kun får et hul, vil denne påvirkning være lille og uvæsentlig. Bygherre vurderer dermed, at der ikke vil ske en negativ påvirkning af flagermus ved gennemførsel af projektet eller en negativ påvirkning af de forskellige flagermusarters yngle- og rasteområder samt overvintringsområder. Da larven fra anlægsarbejdet vil være kortvarig og midlertidig vurderes dette heller ikke at påvirke arterne væsentligt.

SGAV er på det foreliggende grundlag enig i ovenstående.

8.2 Markfirben

Bygherre har undersøgt diger ift. egnethed som spredningskorridor og levested for markfirben. Markfirben findes i det meste af Danmark, men er truede af blandt andet habitatsplitning og ødelæggelse af spredningskorridorer. Markfirben kan være aktive fra ultimo februar til november, men normalt er aktivitetsperioden fra april til medio oktober. Deres yngle- og overvintringshabitater består af soleksponerede skrænter med løs, tør jord og sparsom bevoksning, herunder overdrev og heder, sydvendte bane- og vejskråninger eller jord- og stendiger. Arten vandrer typisk langs soleksponerede ledelinjer i landskabet med sparsomt vegetationsdække, hvor den hurtigt kan søge skjul for rovdyr. Rasteområdet for de voksne markfirben er typisk kraftigt soleksponeret, veldrænet og indeholder skjulesteder som stensætninger og buskadser. Markfirben ikke er sårbar over for støj og forstyrrelser.

Bygherre har ifm. projektet eftersøgt projektområdet for egnede levesteder for markfirben. Der er ved besigtigelsen ikke fundet egnede levesteder for markfirben, da der ikke var områder med løst sand eller sten på sydvendte skræninger hvor arten holder til. Skræninger der er fundet i forbindelse med besigtigelserne var alle tilgroet med høj vegetation og dermed heller ikke egnede levesteder. Der er yderligere ikke gjort fund af arten ved besigtigelserne. Bygherre vurderer dermed at arten ikke er tilstedeværelse af markfirben eller egnede levesteder inden for projektområdet og arten vil ikke påvirkes væsentligt af projektet. SGAV vurderer, på baggrund af ovenstående, samt at projektområdet er marker i omdrift og da diger og læhegn generelt bliver underboret, at der ikke vil være risiko for ødelæggelse af

yngle- og rasteområder eller individdrab. I driftsfasen vil projektet ligeledes heller ikke udgøre en negativ påvirkning på markfirben da der er tale gasledning, der ligger under jorden. På baggrund af ovenstående vurderer SGAV at projektet ikke vil påvirke markfirben og deres yngle- og rasteområder væsentligt.

8.3 Odder

Bygherre har undersøgt egnede lokaliteter samt historisk kendte lokaliteter undersøges for odder. Egnede levesteder er fundet vha. flyfotokortlægning og er eftersøgt ved besigtigelse langs vandløb, inden for projektgrænsen eller langs denne. Arten blev eftersøgt i april 2024 hvor aktivitetsniveauet er høj og vegetationen lav. Vandløbene er blevet besigtiget langs og inden for projektområdet for spor fra odder på banketter og umiddelbart på begge brinker. Se afsnit 7.1.2.6 for mere omkring odder.

8.4 Padder

Bygherre har i april 2024 eftersøgt potentielle levesteder for padder og dertil en anden besigtigelse med fokus på fund af æg, larver, haletudser, juvenile og voksne individer i juni 2024. Forekomst af øvrige padder (voksne individer) er også blevet kortlagt også sammen med besigtigelser af vandhuller. Der er ved eftersøgningerne taget udgangspunkt i DCE's tekniske anvisning TA-A17, v.2, 17. april 2018.

I de nedenstående afsnit er kun beskrevet de arter som tidligere er registreret i området omkring ledningstracéet og som forventes at kunne forekomme i området omkring ledningstracéet grundet krav til levesteder.

Bygherre beskriver yderligere, at der ved levestedsvurderingerne foretaget i april 2024 er det angivet, at 11 ud af de 20 vandhuller beliggende i nærheden af ledningstracéet potentielt set kan være levesteder for padder. I 2. paddeundersøgelse i juni 2024 blev der i de 11 vandhuller, ved benyttelse af ketcher, fundet padder tre steder, hvor der ved et af vandhullerne ikke kunne udelukkes at være bilag IV arten spidssnudet frø. Ydermere blev der gjort fund af lille vandsalamander, skrubtudse og butsnudet frø som alle er beskyttet under artsfredningsbekendtgørelsens § 14⁴ med forbud mod forsætligt drab eller indfangning, uanset hvilken metode der anvendes. Bygherre beskriver, at rørgraven tildækkes hver dag, inden arbejdet afsluttes, dermed står rørgraven, på intet sted åben i nattetimerne. Eneste undtagelse er tie-in huller (4x4 meter) og boregrubberne (4x2 meter), som omringes af et paddehegn, når arbejdsstracéet forlades. Dermed er der ingen risiko for at eksempelvis vandrende padder, kan falde i ledningsgraven. Paddehegnet er designet så der ikke er åbning og padderne kan dermed ikke vandre ind i området.

Vandhuller og søer vil ikke blive påvirket af projektet, da der ikke vil ske anlægsarbejde eller grundvandssænkninger.

8.4.1 Løgfrø

Løgfrø findes på dyrkede marker med løs og sandet jord, men også i enge, moser og haver eller andre udyrkede arealer. Fra marts til maj befinder frøerne sig i vandhullerne for at yngle hvorefter de går på land. Om dagen graver de sig ned i jorden og om natten søger de føde i form af insekter på jorden. Løgfrø går i dvale fra 1. november til slutningen af marts. Løgfrøen overvintrer nedgravet i en dybde på typisk mellem 0,6 m og 1,5 m i løs sandet jord, hvor dyrene kan ligge beskyttet mod frost. Løgfrøen er afhængig af at der er en vis dynamik i landskabet, hvor der enten sker en naturlig dannelse af bare sandflader for eksempel ved sandflugt eller en mekanisk behandling i form af pløjning, harvning eller anden jordbehandling, samt gerne sædskifte hvori afgræsning indgår. Områder med kuperede landskaber med dødisrelief eller randmorænelandskaber med naturlige lavninger, hvor der jævnligt opstår oversvømmelser fra tid til anden, er vigtige for opretholdelse af livskraftige bestande. På en enkelt lokalitet i Midtjylland overlever en lögfrøbestanden i et område med intensivt dyrkede marker. Ellers ses en klar tendens

⁴ Artsfredningsbekendtgørelsen, BEK nr. 521 af 25/03/2021

til, at det er vanskeligt at sikre overlevelse af løgfrøbestande i intensivt opdyrkede områder. På Hjerpsted Bakkeø i Sønderjylland har en høj tæthed af egnede vandhuller, afgræsning med især kreaturer og kort afstand til naturområder og andre udyrkede områder, sandsynligvis været en afgørende faktor for opretholdelse af en stor bestand af løgfrø.

8.4.2 Spidssnudet frø

Spidssnudet frø opholder sig tæt på ynglevandhullerne og fugtige steder. Vandhuller som er særligt egnede, er omgivet af eng, græsmarker og moser. De er i dvale i november til april og vandring til andre lokationer sker ved solopgang og solnedgang. Så snart frøerne kommer op ad de huller, hvor de har overvintret, bevæger de sig imod ynglevandhullet. Almindeligvis er de første individer på vandring omkring 10. marts og herfra strækker perioden med tilvandrende dyr sig til starten af april. Tilvandring sker kun i nætter med favorabelt vejr, dvs. lufttemperatur et stykke over 0 °C, samt rolige vindforhold og gerne nedbør. I milde vintre kan spidssnudet frø ses på vandring til ynglestedet allerede i januar. Det er almindeligt at de simpelt hen graver sig ned i jorden eller i eksisterende hulrum, hvor de ligger i fx 20-40 cm dybde. Det kan ofte være midt på en relativt tør bakkeskråning, eventuelt på en dyrket mark.

8.4.3 Stor vandsalamander

Stor vandsalamander lever det meste af året på land og mest i skove og haver, hvor den er mest aktiv om natten. Arten er i vinterdvale fra oktober til april, hvor nogle individer overvintrer i huller og krat mens andre er i søer og vandhuller. Velegnede overvintringssteder er rådne træstammer, hulrum i jorden fx under store sten, kældre mm. Arten yngler i søer med rent vand og vandrer fra ynglestederne på fugtige nætter, hvor risikoen for udtørring af dyrenes hud er lav. Spredningen fra ynglestederne til levesteder på land er typisk omkring 100 m pr vandringsnat. De maksimale vandringsafstand, som er registreret er over 1 km, men dette anses som meget sjældent. De foretrukne rasteområder på land er især i skovområder, under stammer med råddent træ, sten, døde blade og i musehuller. Dyrene foretrækker rasteområder i levende hegn frem for fx afgræssede områder. Arten er ikke registreret inden for 2 km fra ledningstracéet de sidste 4 år.

8.4.4 Vurdering ift. padden

Bygherre beskriver, at der er fundet potentielle yngleområder i form af vandhuller mere end 300 m fra projektområdet. Projektet berører ikke yngle- og rasteområder for ovennævnte padden. I områder, hvor der forekommer løgfrø, vurderes det, at traceet er placeret tilstrækkeligt langt inde i landbrugsjorden, til at området potentielt kunne udgøre et rasteområde. Da anlægsaktiviteterne foregår i maj forventes det, at de pågældende padden er vandret fra deres overvintringssteder til ynglestederne. Det vurderes derfor, at der ikke er tilstedeværelse af ovenstående nævnte padden inden for projektområdet. Bygherre beskriver derudover, at rørgraven tildækkes hver dag, inden arbejdet afsluttes, dermed står rørgraven, på intet sted åben i nattetimerne og dermed er der ikke en risiko for at vandrende padden kan falde i rørgraven. Eneste undtagelse er tie-in huller (4x4 meter) og boregrubberne (4x2 meter), som omringes af et paddehegn, når arbejdsstracéet forlades. Dermed er der ingen risiko for at eksempelvis vandrende padden, kan falde i ledningsgraven. Arbejdsstracéet ligger ikke indenfor paddernes egentlige yngle og rasteområder, og der vil derfor ikke ske en direkte påvirkning af disse. På baggrund af ovenstående, og det faktum at yngle- og områder ikke påvirkes af projektet, og at eventuel vandring af padden ikke hindres, kan det udelukkes at projektet påvirker paddernes yngle-rasteområder, deres vandringsmuligheder eller medfører forsætligt drab af padden.

SGAV vurderer dermed ikke at ovenstående padden befinder sig i eller nær projektområdet og det bemærkes desuden, at der ikke er egnede yngle eller rasteområder for padden inden for projektområdet. Vandrende padden vil ikke blive hindret, eller risikerer at falde i rørgraven, da graven tildækkes uden for dagtimerne, når der ikke arbejdes.

8.5 Bæklampret (1096)

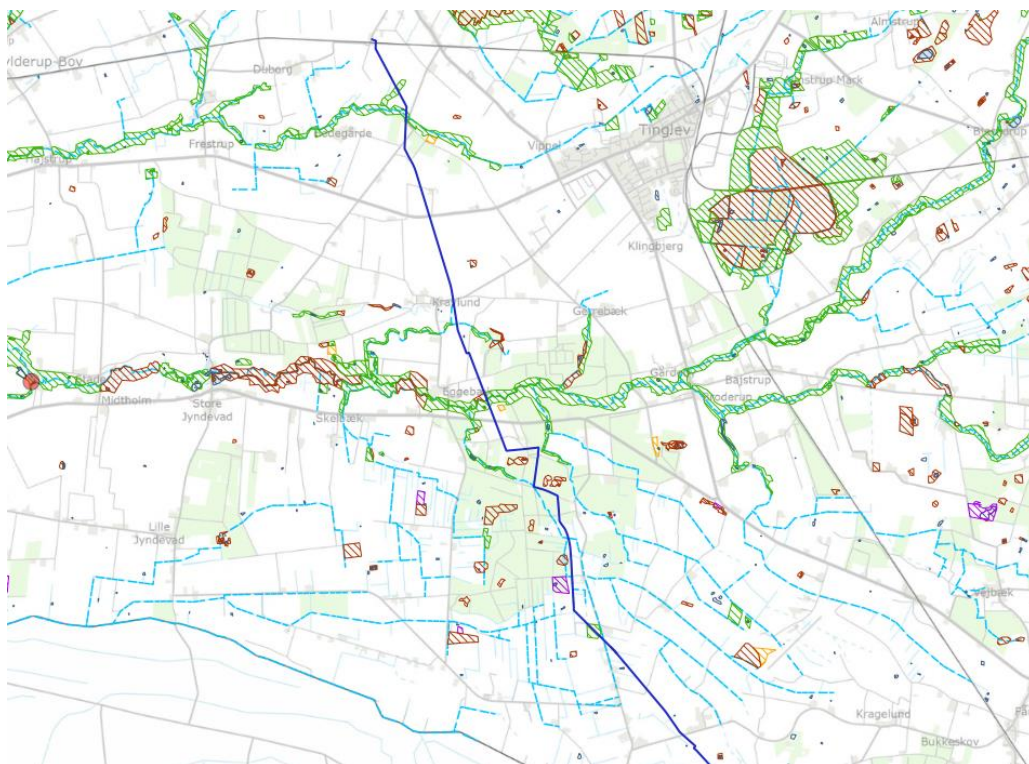
Se afsnit om bæklampret: 7.1.2.1

8.6 Samlet vurdering af påvirkninger på bilag IV-arter

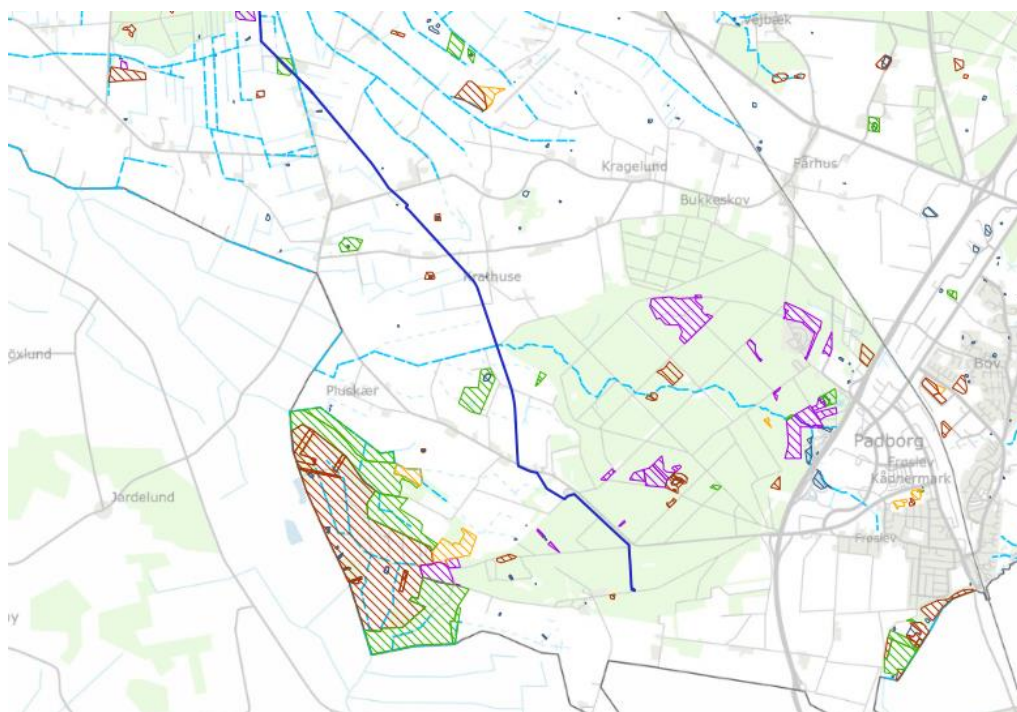
SGAV har hverken kendskab til eller forventning om tilstedeværelse af yderligere bilag IV-arter som vil kunne blive påvirket væsentligt af projektet. Projektet indebærer ikke ændring af søer, vandhuller eller beskyttede sten- og jorddiger, fældning af gamle træer og levende hegn eller nedrivning af gamle bygninger m.m., som ville kunne fungere som yngle- eller rasteområde for flagermus, markfirben, padder eller øvrige bilag IV-arter. Ligeledes medfører projektet ikke andre væsentlige påvirkninger uden for projektområdet. SGAV vurderer, at projektet ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil medføre væsentlige negative påvirkninger på bilag IV-arter, da projektet ikke medfører forsætligt drab af individer og heller ikke beskadiger eller ødelægger yngle- eller rasteområder for arterne i deres naturlige udbredelsesområder i og nær projektområdet.

9 § 3 beskyttet natur (naturbeskyttelsesloven)

Naturbeskyttelseslovens § 3 har til formål at beskytte naturtyperne mod ændringer i deres naturtilstand og dermed undgå udryddelse. De nærmeste § 3 områder omfatter eng, sø, vandløb, mose, hede og overdrev. Projektets kabelanlæg krydser flere § 3 beskyttede vandløb, enge og en beskyttet mose. Disse områder bliver krydset med underboring. Flere af de midlertidige arbejdsarealer for både ledningsanlægget etableres nær § 3 beskyttede områder, men uden for de beskyttede naturområders afgrænsning. Ydermere er der hydrologisk forbindelse mellem § 3 vandløbene der underbores og beskyttede naturtyper nedstrøms.

Figur 9. Oversigtskort over projektområdet – nordlige del (blå streg) og nærmeste § 3 beskyttede områder.
 Grøn skravering: eng, rød skravering: mose, lilla skravering: hede, gul skravering: overdrev, lyseblå stiplet
 streg: vandløb.

Figur 10. Oversigtskort over projektområdet – sydlige del (blå streg) og nærmeste § 3 beskyttede områder. Grøn skravering: eng, rød skravering: mose, lilla skravering: hede, gul skravering: overdrev, lyseblå stiplede streg: vandløb.

9.1 Påvirkninger fra anlægsfasen

Projektet strækker sig ca. 17,7 km gennem Sønderjylland i Aabenraa kommune. Her findes primært landbrugsjord og spredte beskyttede naturområder.

Bygherre oplyser, at etableringen af kabelanlægget overordnet sker som åben grav, men hvor etableringen krydser vandløb, både § 3 beskyttede og ikke beskyttede vandløb, sker dette med styret underboring.

I dette projekt køres der ikke inden for § 3 beskyttede områder, da disse arealer underbores. I tilfælde af blow-out vil alle § 3 beskyttede områder tilgås, hvor slamsugeren står uden for arealet og slangen bæres til fods ind til udslippet, så det undgås at der køres inden for de § 3 beskyttede områder.

Hvor der sker underboringer anlægges et arbejdsområde på begge sider af området, der ønskes underboret. Her oprettes boregrupper, hvor boremudder opbevares kortvarigt mens der bores. Der anstilles boremaskine i den ene ende af boringen og graves borehuller på begge sider af boringen. Opbevaring/tilførsel af boremudder foregår hvor boremaskinen er placeret. Der anlægges kørevej, såfremt eksisterende arbejdsareal ikke kan benyttes, til slamsuger der fjerner overskydende boremudder. Ingen af de ovennævnte aktiviteter vil ske inden for § 3 beskyttede områder.

Bygherre oplyser, at i forbindelse med underboringer graves rørgraven først når stålledningen er klar til at blive lagt i jorden – og tildækkes umiddelbart derefter, dog skal landinspektøren indmåle placering af ledningen, herunder svejsesamlinger og rørnummer. Dette medfører at rørgraven er åben i ca. 1 dag. Skulle der være behov for oppumpning af overfladevand eller tilstrømmende grundvand med dykpumpe, vil det ikke ledes direkte ud til åbne vandmiljøer. Overfladevand vil blive udledt til omkringliggende markarealer til lokal nedsivning, efter aftale med lodsejeren. Der bortledes aldrig direkte til åbne vandoverflader eller til områder nærmere end 25 m til § 3 beskyttede områder eller med terrænhældning ned til overfladevand.

Af ansøgningsmaterialet fremgår det, at projektet krydser flere § 3 beskyttede naturområder, herunder vandløb og enge, hvor der benyttes styret underboring. Den længste underboring foretages på en strækning der forløber ca. 375 meter og føres under Sønderå og tilstødende engområder i Lundbæk Plantage. Hvis der ifm. denne underboring vil opstå behov for kørsel, f.eks. ved en uheldssituation som et blow-out, inden for § 3 beskyttet eng, så vurderer bygherre, at på baggrund af at arbejdet foretages fra maj – december og at der benyttes køreplader ved kørsel i området, at der ikke vil være en væsentlig risiko for traktose og at naturtypen hurtigt vil reetablere sig selv.

I tilfælde af blowouts inden for terrestriske naturområder oplyser bygherre, at boremudder fjernes skånsomt med en slamsuger fra jordoverfladen og vegetationen. Blow-out registreres hurtigt, så tilførslen kan stoppes. Bygherre vurderer mængden af boremudder ved blow-out til at være begrænset og uden væsentlig påvirkning på naturtypens tilstand og der vil hurtigt ske en reetablering af plantearterne i området.

Bygherre oplyser yderligere, at der lokalt, afhængigt af jordbundsforholdene – kan være behov for sandomfyldning af rør, for at undgå beskadigelse på rørene. Hvis der er behov for sandomfyldning på strækninger længere end 50 m undgås dræneffekter ved at nedlægge en lerskotte omkring røret. Leret bryder dræneffekten, så nærliggende områder ikke drænes eller grundvandets strømningsforhold påvirkes.

Bygherre oplyser, at der ved uheldssituationer, så som blow-out ifm. underboringen, tages beredskabsplan i anvendelse. Beredskabsplanen er udarbejdet af bygherre i samarbejde med entreprenøren og i

dialog med Aabenraa kommune. Af beredskabsplanen fremgår, hvordan entreprenøren hurtigst muligt igangsætter fjernelse af et eventuelt udslip til vandløb eller omkringliggende beskyttede arealer. Hurtig reaktion imødekommes blandt andet ved, at der altid står et akut beredskab klar, som straks kan gå i aktion og stoppe, inddæmme og fjerne et eventuelt udslip. Et potentielt blowout forsøges forhindret, ved at der bores så dybt som muligt, samt at der ved længere underboringer bores aflastningshuller, hvor trykket fra underboringen kan slippe ud. Det primære beredskab består i overvågning af trykket under en underboring, hvor et fald i trykket, som kan indikere et blow-out, vil resultere i en afslutning af underboringen. Sekundært, såfremt der sker blow-out på terræn, anvendes en slamsuger med en slange som trækkes til udslippet og opsuges ved hjælp fra mandskabet. Dette minimerer påvirkningen af eventuel beskyttet natur. Ved blow-out i overfladevand, vurderes situationen og afhængigt af størrelsen på blow-outet og vandløbets vandføring inddæmmes dette for at undgå spredning i vandløbet og opsuges med slamsuger.

Af ansøgningsmaterialet fremgår det, at placeringen af linjeventilstationen samt scraperarrangement ikke er sammenfaldende med naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Linjeventilstationen placeres i landzone. Der er ikke beskyttet natur efter naturbeskyttelseslovens § 3 inden for en afstand på 200 m fra hverken linjeventilstation eller scraperarrangement.

Bygherre oplyser, at midlertidige adgangsveje og arbejdsarealer anlægges med køreplader og at de ikke er sammenfaldende med naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og at naturområderne ikke påvirkes, da der ikke sker afledning af vand fra pladserne til disse. Bygherre vurderer derfor, at arbejdspladserne ikke medfører tilstandsændringer i og af omkringliggende beskyttede naturområder.

Etableringen af gaskablet krydser i den sydlige ende af traceet, Frøslev plantage, som er udlagt som fredskov. Bygherre oplyser at der af SGAV er givet dispensation til arbejdet, hvilket blandt andet indebærer rydning af skov og bevoksning. Der vil ikke ske fældning af flagermusegnede træer.

SGAV vurderer, at § 3 beskyttet natur og vandløb, der krydses ved underboring, ikke vil blive påvirket af projektet, idet anlægsarbejdet ikke vil berøre arealerne direkte og jordbunds- samt hydrologiske forhold ved og under naturområderne ikke ændres. Herunder vil det ikke påvirke vandløbenes fysiske forhold. Ved uheldssituationer vurderes beredskabsplanen at tilgodese de naturlige forhold og udelukke en væsentlig påvirkning af § 3 beskyttet natur. SGAV vurderer, grundet afstanden og det begrænsede arbejde omkring etableringen af linjeventilstationen og scraperarrangementet, at etableringen ikke påvirker beskyttet natur væsentligt. SGAV er enig i bygherres vurdering om, at midlertidige arbejdsarealer og adgangsveje ikke væsentligt påvirker beskyttet natur i og uden for projektområdet. Dette begrundes i projektets midlertidige karakter, dets begrænsede omfang og uden emissioner til omgivelserne.

9.2 Påvirkninger fra driftsfasen

Der vil i driftsfasen hverken være aktiviteter eller emissioner fra projektet, som kan påvirke naturområderne omfattet af § 3 beskyttelsen væsentligt, da der er tale om et underjordisk ledningsanlæg, hvor gassen løber i et lukket system.

9.3 Samlet vurdering af påvirkninger på § 3 beskyttet natur

SGAV vurderer på det foreliggende grundlag, at projektets anlægs- og driftsfase ikke vil medføre væsentlige negative påvirkninger af naturområderne omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. SGAV vurderer, at der ikke er risiko for permanente tilstandsændringer eller udledning af forurenende stoffer til nærliggende § 3 beskyttede naturtyper, der vil bevirke at den beskyttede naturtype skifter tilstands-klasse. Projektets medfører ikke emissioner eller risiko for udledning af vand til nærliggende § 3 beskyttede naturtyper, herunder vandløb. Projektet vurderes heller ikke at forhindre passage for fauna til nærliggende naturområder.

10 Støv, støj og vibrationer, lys, luft og lugt

Bygherre oplyser, at anlægsperioden vil have en varighed på ca. 30 uger for det samlede projekt, hvor anlægshastigheden er forventeligt 80 m om dagen. Anlægsarbejdet følger Aabenraa kommunes anvisninger for midlertidigt anlægsarbejde, herunder vil alle støjende aktiviteter kun foregå på hverdage fra mandag-fredag mellem kl. 7-18 og lørdage mellem kl. 8-14 (normal arbejdstid). Ved uheld som f.eks. blow-out og oliespild kan der være arbejde uden for normal arbejdstid som en del af beredskabet, for at afbøde eventuelle skader fra uheldet.

Projektet indebærer opgravning af jord hovedsagelig i en rende med en dybde på ca. 1,2 meter. Graveaktiviteterne forventes ikke at give anledning til støvgener. Eventuelle støvgener fra anlægsarbejde mindskes ved vanding i tørre perioder.

Eventuel lyspåvirkning af omkringliggende arealer i anlægsperioden vurderes af bygherre, at være af midlertidig karakter og ikke til væsentlig gene for omkringboende, da evt. oplysning vil være rettet mod anlægsarbejdet. Bygherre har oplyst, at anlægsarbejdet finder sted i dagtimerne på hverdage. Bygherre vurderer, at projektet ikke vil medføre væsentlige lysgener for omgivelserne i driftsfasen, idet projektområdet ikke er permanent oplyst.

Støv- og støjgener i forbindelse med etablering af scraperarrangement og linjeventilgruppe vurderes af bygherre, at være af kortvarig karakter (< 14 dage - udgravning, svejsning og trykprøve samt efterfølgende retablering vil tage ca. 14 dage.) og ikke væsentlige for omkringboende.

Støj i anlægsfasen er omfattet af forskrifter for bygge- og anlægsarbejde i miljøaktivitetsbekendtgørelsen⁵. Der er ikke lokalt fastsatte vejledende grænseværdier for støj og vibrationer. Bygherre oplyser, at der sættes som betingelse i kontrakten med entreprenøren, at vejledende støjgrænser skal overholdes. Det oplyses, at ventilgrupper og scraperarrangement bliver svejset på værksted og kørt samlet ud til traceet, hvor det bliver svejst på rørledningen. Der er derfor ikke mere støj forbundet med dette som ved det øvrige anlægsarbejde.

Bygherre vurderer, at linjeventilstationen og scraperarrangement overholder Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser for ekstern støj fra virksomheder. Linjeventilstationen er placeret så det ikke ligger i nærheden af beboelse eller anden støjfølsom anvendelse. Nærmeste nabobeboelse ligger ca. 150 m fra kompressorstationen.

Bygherre oplyser, at midlertidige arbejdsarealer benytter samme maskiner og udstyr, som arbejdsarealet omkring traceet. Arbejdspladser udgør eller ligger i tilknytning til traceet og vil blive aftalt med lods ejere. Aktiviteten på adgangsvejene sker i samme tidsrum som det øvrige anlægsarbejde langs tracéet. I forhold til belysning er forholdene de samme. Lys er påmonteret maskiner og lyskilden er nedadrettet. Arbejdet med maskiner og svejsning sker ikke kontinuerligt på hele traceet, men flytter sig løbende som anlæggelsen skrider frem. Naboer bliver derfor påvirket kortvarigt og ikke i hele anlægsperioden. De nærmeste naboer bliver påvirket i få uger. Svejsning og skærearbejder af rør tilrettelægges så det så mindst muligt genere omboende. Det oplyses af bygherre, at støv fra arbejdspladser håndteres på samme måde som støv fra etableringen af kabelanlægget, hvor der vandes såfremt behovet til dette opstår.

10.1 Samlet vurdering af påvirkninger fra støv, støj, lys, lugt m.m.

SGAV vurderer, at projektet samlet set ikke vil medføre væsentlige negative påvirkninger fra støv, støj, vibrationer, lys, luft eller lugt i hverken anlægs- eller driftsfasen. Med de angivne oplysninger om projektering af stationen, vurderes projektet at kunne overholde de vejledende støjgrænser i driftsfasen.

⁵ Miljøaktivitetsbekendtgørelsen, BEK nr. 844 af 23/06/2017

Eventuelle gener forbundet med projektet vil være knyttet til anlægsfasen, men er af kortvarig karakter og ikke væsentlige for nærområdet og de omkringboende.

11 Ressourcer, affald og spildevand

Ledningsanlægget transporterer gas i driftsfasen, og der vil dermed ikke være flow af råstoffer eller produkter, forbrug af vand eller produktion af affald. Der er ingen færdigvarer eller restprodukter i driftsfasen, som kan frigives til miljøet.

11.1 Ressourcer

Tabel 22. Anslået mængdeopgørelse for materialer anvendt ved projektet.

Ressource	Samlet for projektet
Stål (rør og fittings)	290 tons
Sand til sandomfyldning af rør	700 m ³
Vand til boremudder	445 m ³
Bentonit	11 tons
Vand til trykprøvning	392 m ³

Bygherre oplyser, at der anvendes en rørtype der normalt ikke kræver sandomfyldning af ledningsanlægget. Undtagelsesvis kan det være nødvendigt at udskifte opgravet materiale med sand, hvis der er en høj andel af skarpe sten. Der er estimeret med at ca. 1/4 af den strækning, der anlægges i åben rørgrav sandomfyldes, hvilket bygherre oplyser, i praksis sandsynligvis vil være et overestimat.

Derudover oplyser bygherre, at der anvendes vand til produktion af boremudder, svarende til ca. 445 m³ (ca. 129 L pr. m underboring). Der anvendes ca. 3,2 kg. bentonit pr. m boring, svarende til ca. 2,5 % bentonit i forhold til vand. Hvis der anvendes additiver, tilsættes der ca. 1-5 % additiver til den tilsatte bentonit, svarende til ca. 0-1 % af den samlede boremuddermængde. Oftest er det ikke nødvendigt at anvende additiver. Vand, bentonit og additiver medbringes af entreprenør. I visse tilfælde kan boremudder genbruges, hvis de lokale forhold tilsiger dette, hvilket vil begrænse behovet for vand og bentonit væsentligt.

Bygherre beskriver, at vandet til mandskabsvogn medbringes af entreprenør og spildevand opsamles og bortkøres. Vandbrug anvendes primært til toilet, kaffemaskine og lignede og skønnes at udgøre < 10 m³. Derudover anvendes der vand til trykprøvning af ledningen, svarende til ca. 392 m³.

Bygherre oplyser, at de oplyste estimerer er vejledende og kan variere efter de fysiske forhold ved boringerne.

11.2 Affald og spildevand

Bygherre har oplyst, at projektet ikke genererer affald eller spildevand i anlægsfasen. Dog er det oplyst, at der i anlægsfasen anvendes vand primært relateret til trykprøvning af ledningen. Dette vand vil blive afledt til offentlig kloak og der sker ikke afledning til recipient. Afledning af spildevand henhører under Aabenraa Kommune og kræver tilladelse forud for realisering af projektet.

Det fremgår af ansøgningsmaterialet, at der i anlægsfasen anvendes ca. 392 m³ vand til trykprøvning af rørledningen. Bygherre oplyser desuden, at stålroret ikke er behandlet indvendigt og vandkvaliteten er derfor den samme som ved prøvens påbegyndelse. Spildevand fra mandskabsvogne udgør omtrentligt 30 m³, som opsamles og bortskaffes til kommunal spildevandshåndtering. I driftsfasen genereres ikke spildevand fra anlægget. Bygherre oplyser, at mængden af stålrotermaterialer udgør ca. 290 tons til både ledningsføring og scraper-/ventilarrangement.

Bygherre oplyser, at der ved underboringer anvendes bentonit og boremudderet tilsættes additiver efter behov. Indholdsstoffer og sammensætning af boremudderet kendes først, når der er valgt entreprenør, men bygherre stiller krav til entreprenøren om, at de additiver, der benyttes i boremudder ved underboringer, er godkendte eller dokumenteret uskadelige for jord, grundvand og overfladevand i DHI-rapporten. Bygherre oplyser ydermere, at boremudder enten genbruges i en anden underboring eller køres til deponi, efter kommunens anvisninger. Bygherre oplyser, at der stilles krav om at boremudder bliver fjernet fra boregrubberne med slamsuger umiddelbart efter boring er gennemført.

Det oplyses af bygherre, at affaldsmængden i anlægsfasen er begrænset og primært udgøre almindeligt byggeaffald, der kan håndteres af eksisterende affaldshåndteringssystemer. Desuden vil der evt. ske bortskaffelse af overskudsjord, hvilket vil finde sted i henhold til jordflytningsbekendtgørelsen. I driftsfasen sker der ikke produktion eller håndtering af affald.

11.3 Samlet vurdering af påvirkninger fra ressourcer, affald og spildevand

SGAV vurderer på baggrund af bygherres oplysninger, at anvendelse af råstoffer i projektet er begrænset til det nødvendige og at bortskaffelse af affald kan ske efter gældende regler på området uden væsentlige negative påvirkninger på miljøet. Derudover er der tale om en begrænset mængde spildevand, som bortskaffes efter gældende regler, hvorfor SGAV vurderer, at projektets spildevand ikke vil medføre væsentlige negative påvirkninger på miljøet.

12 Jordforurening

Bygherre oplyser, at der på den eksisterende kompressorstation ved Terkelsbøl er kortlagt jordforurening på V1-niveau, lokalitet 580-81429. Der er ikke registreret kortlagte jordforureninger inden for projektområdet hvor linjeventilstation, scraperarrangement eller ledningen placeres.

Det fremgår af ansøgningsmaterialet, at der ikke arbejdes på den eksisterende kompressorstation ved Terkelsbøl, hvor der er kortlagt jordforurening og projektet i øvrigt ikke nødvendiggør anlægsarbejde på områder med kortlagt jordforurening, ligesom anlægsarbejdet i øvrigt ikke medfører afledning af overfladevand til eller fra de kortlagte forurenede områder.

Projektområdet er heller ikke omfattet af regionens områdeklassificering, som betyder, at overfladejorden kan at være lettere forurenede.

Bygherre oplyser generelt, at anlægsaktiviteterne, de midlertidige arbejdspladser og adgangsveje ikke mobiliserer jordforurening.

12.1 Samlet vurdering af påvirkninger med jordforurening

SGAV vurderer på det foreliggende grundlag, at projektet ikke vil medføre forøget jordforurening eller mobilisering af nuværende jordforurening på en sådan måde, at det potentielt kan påvirke nærliggende jorde. I vurderingen har SGAV lagt vægt på, at der ikke håndteres forurenede jord. Hvis dette mod forventning, skulle ske håndteres og bortskaffes den forurenede jord i overensstemmelse med jordflytningsbekendtgørelsen og flytning af jord fra områdeklassificerede områder samt V1- og V2-kortlagte matrikler anmeldes til den pågældende kommune. I driftsfasen har ledningsanlægget ingen emissioner eller aktiviteter, der kan mobilisere jordforureninger.

13 Drikkevandsinteresser

Projektområdet er placeret inden for både område med drikkevandsinteresser og særlige drikkevandsinteresser. Derudover krydser projektet nitrattfølsomme indvindingsområder. Inden for projektområdet

sker der ikke overlap mellem særlige drikkevandsinteresser, jordforurening, nitratfølsomme indvindingsområder.

Anlægsarbejdet er ikke placeret inden for jordforureningsområder (der vil ikke ske anlægsarbejde ved Terkelsbøl station, som mobiliserer jordforurening). Projektområdet er heller ikke omfattet af regionens områdeklassificering. SGAV vurderer derfor, at projektet ikke vil medføre mobilisering af jordforurening, der kan påvirke grundvandsforekomster negativt.

13.1 Påvirkning af drikkevandsindvindingen

Projektet medfører ikke påvirkning af grundvandsforekomsternes tilstand (se afsnit 5.2 om grundvandsforekomster). Bygherre oplyser, at projektet ikke udleder miljøfremmede stoffer, herunder pesticider, og at de anvendte borevæskeprodukter i forbindelse med de styrede underboringer hverken indeholder pesticider eller biocider over drikkevandskvalitetskravet. SGAV bemærker, at overskridelse af drikkevandskvalitetskravet er gældende for alle stoffer, som kan frigives i forbindelse med projektet og er dermed ikke begrænset til, hvad der tidligere har medført påvirkning af drikkevandsindvindingen. SGAV vurderer, at projektet ikke vil påvirke nuværende drikkevandsindvinding i området.

13.2 Samlet vurdering af påvirkninger på drikkevandsinteresser

SGAV vurderer på det foreliggende grundlag, at projektet ikke vil medføre negativ påvirkning af drikkevandsinteresser, herunder heller ikke fra jordforurening. Det skyldes projektets midlertidige karakter, og at eventuelt forurennet jord håndteres og bortskaffes i overensstemmelse med jordflytningsbekendtgørelsen. I driftsfasen har ledningsanlægget ingen emissioner eller aktiviteter, der kan mobilisere jordforureninger, hvorfor det er SGAV's vurdering, at projektet i driftsfasen ikke vil udgøre en risiko for at forringe forureningstilstanden i områderne for drikkevandsinteresse.

14 Oversvømmelsesrisici og lavbundsarealer

Projektet er beliggende inden for områder i fare for oversvømmelse fra vandløb og nedbør samt i områder med lavbundsarealer. Som tidligere beskrevet er der ikke risiko for at der sker dræningseffekt ifm. projektet, da der blandt andet opstilles lerskotter.

I de, i kommuneplanen, udpegede oversvømmelsesområder kan der i særlige tilfælde gives tilladelse til planlægning for infrastrukturanlæg som vindmøller, højspændingsmaster og lignende, som af andre hensyn vurderes hensigtsmæssigt placeret i disse områder. Når anlægget er etableret, er dets funktionalitet og beskaffenhed i drift ikke sårbart over for oversvømmelser eller stigende grundvand, idet det tåler at ligge under permanent vandmættet jord. I anlægsfasen vil anlægsarbejdet tilpasses evt. nedbør eller højtstående grundvand. Se tidligere afsnit om afledning af vand.

15 Nærmeste fredning

Projektområdet krydser ikke fredede områder. Nærmeste fredede område er Frøslev Mose, som ligger ca. 880 m sydvest for projektområdet. Ifølge fredningskendelsen (nr. 07649.00) er formålet med fredningen af Frøslev Mose, at bevare områdets karakter af mose med omkringliggende åbne marker og at udvikle mulighederne for mosens naturlige dyre- og planteliv. SGAV vurderer, at projektet ikke er i strid med fredningens formål eller i øvrigt påvirke det fredede område på baggrund af afstanden hertil.

16 Reservater og naturparker

SGAV vurderer på det foreliggende grundlag, at projektet ikke svækker bestanden af vildtlevende fugle eller pattedyr, hvorfor projektet hverken i anlægs- eller driftsfasen vil være i strid med eller til hinder

for etableringen af reservater, naturparker eller lignende områder til beskyttelse af natur og biodiversitet. SGAV har ikke kendskab til faktiske planer herom inden for projektområdet.

17 Bygge- og beskyttelseslinjer samt råstofgraveområder

Projektområdet krydser forskellige bygge- og beskyttelseslinjer. Bygge- og beskyttelseslinjerne består af å- og søbeskyttelseslinjer, skov- og kirkebyggelinjer, råstofgraveområder og beskyttede sten- og jorddiger.

Dele af projektområdet er omfattet af naturbeskyttelseslovens skovbyggelinjer hvis formål er, at sikre det frie udsyn til skoven og skovbrynet og bevare skovbrynene som værdifulde levesteder for plante- og dyreliv. Ikke-synlige anlæg inden for skovbyggelinjerne er foreneligt med deres begrænsninger og kræver derfor ikke dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 17. Tekniske komponenter er undtaget fra skovbyggelinjens bestemmelserne. Fjernelse af skov omfattet af fredskov er ikke foreneligt med lovens begrænsninger og kræver en dispensation. Se tidligere vurdering under afsnit 9.

Projektet krydser flere beskyttede sten- og jorddiger. De fleste beskyttede sten- og jorddiger er omfattet af museumslovens § 29a og fungerer som vigtige levesteder for planter og dyr samt har en visuel betydning for oplevelsen af landskabet. Med sten- og jorddigernes beskyttelse bevares en kulturhistorisk og landskabelig værdi samt en biologisk værdi for dyr og planters liv samt deres spredningsmuligheder i landskabet. SGAV vurderer, at projektet ikke tilsidesætter beskyttelsens formål, da de beskyttede sten- og jorddiger krydses med styret underboring og dermed hverken gennembrydes eller på anden vis ændres.

I forbindelse med krydsning af Sønderå og Uge bæk vil ledningsanlægget også krydse den respektive åbeskyttelseslinje. Åbeskyttelseslinjerne har til formål at sikre, at området omkring den enkelte å forbliver et værdifuldt landskabselement og levested for dyre- og planteliv. Der må derfor ikke som udgangspunkt foretages tilplantninger eller ændringer i terrænet inden for beskyttelseszonen. Projektet vil ikke medføre varige tilstandsændringer inden for områderne omfattet af åbeskyttelseslinjerne, idet områderne reetableres umiddelbart efter endt anlægsarbejde. SGAV vurderer på det foreliggende grundlag at projektet ikke vil have en påvirkning herpå eller stride imod beskyttelseslinjens formål.

Der sker ikke krydsning af en søbeskyttelseslinje. Nærmeste søbeskyttelseslinje er placeret ca. 5,8 km nordøst for projektområdet. Søbeskyttelseslinjens formål er, at beskytte større søer mod skæmmende bebyggelse og beplantning. SGAV vurderer på det foreliggende grundlag og afstanden til beskyttelseslinjen, at projektet ikke vil have en påvirkning herpå eller stride imod beskyttelseslinjens formål.

Der sker ikke krydsning af en kirkebyggelinje. Nærmeste kirkebyggelinje er placeret ca. 2,7 km nordøst for projektområdet omkring Tinglev Kirke. Kirkebyggelinjens formål er, at beskytte Tinglev Kirke mod skæmmende bebyggelse. SGAV vurderer på det foreliggende grundlag og afstanden til byggelinjen, at projektet ikke vil have en påvirkning herpå eller stride imod byggelinjens formål.

Der sker ikke krydsning af råstofgraveområder. Nærmeste råstofområde er Uge Vest, der er placeret ca. 5 km nordøst for projektområdet. SGAV vurderer på det foreliggende grundlag og afstanden til råstofområdet, at projektet ikke vil have en væsentlig påvirkning herpå.

18 Arealanvendelse og landskabspåvirkning

Projektområdet krydser ni udlagte planmæssige bindinger i Aabenraa Kommune. Projektet krydser ikke lokalplanlagte områder. Bygherre har forelagt placeringen af linjeføringen for Aabenraa Kommune. Bygherre vurderer, at projektet er foreneligt med bestemmelserne i de gældende plangrundlag, da lednings-

anlægget hovedsageligt er placeret under jorden, både ift. ledningsanlæg, scraperarrangement og ventilgruppe. Projektet vurderes ikke at være til hinder for kommuneplanens udpegninger eller formål. Aabenraa Kommune er på det foreliggende grundlag enig.

Bygherre vurderer, at projektet ikke vil påvirke karakteren af landskabet væsentligt, da der er tale om et underjordisk kabelanlæg med spredte markeringspæle samt to anlæg, der hovedsageligt placeres under jorden. Ledningstracéet etableres ikke i et tæt befolket område men i og på landbrugsarealer hvor der findes sparsomt spredt bebyggelse. Projektet krydser arealer med planlagte trafikkanlæg, detailhandelsstruktur, støjbelastet areal, skovrejsningsområde, lavbundsområde, naturbeskyttelsesområde, økologisk forbindelse, værdifuldt kulturmiljø og bevaringsværdigt landskab. Projektområdet krydser også arealer med bevoksning, som bevares i videst muligt omfang. Det vil være nødvendigt at beskære beplantning i forbindelse med etablering af projektets ledningsanlæg samt foretage rydning af et bevokset område ifm. anlæggelsen af scraperarrangementet. Efter endt anlæggelse vil projekt ikke være fremtrædende eller helt skjult i det lokale landskabsbillede.

SGAV vurderer, at arealanvendelsen ikke vil have væsentlige påvirkninger for området eller de omkringboende, da der kun skal erhverves et mindre areal i et tæt bevokset område, hvor scraperarrangementet desuden hovedsageligt er placeret under jorden og da anlægget på offentlige vejnetmatrikler vil blive placeret efter gæsteprincippet uden egentlig behov for driftsmæssig indgriben. Derudover placeret ledningsanlægget under jorden og vil ikke kunne ses efter endt anlæggelse. Bygherre har ikke oplyst, og SGAV har ikke kendskab til øvrige historiske, kulturelle, arkæologiske eller geologiske landskabstræk inden for projektområdet, som kan blive væsentligt påvirket af projektet. Sydvestjyske Museer vil desuden forud for anlægsarbejdet udføre arkæologiske forundersøgelser langs kabeltracéet i en bredde af kabelgraven, hvorefter et eventuelt behov for udgravning vil blive koordineret med anlægsarbejdet.

19 Forventelige kumulative påvirkninger

Kumulative effekter er en helhedsvurdering med hensyntagen til områdets sårbarhed i forhold til miljøpåvirkninger fra indeværende projekt sammenholdt med områdets andre planer og projekter. Bygherre har ikke oplyst og SGAV har ikke kendskab til tilstedeværelse af andre projekter i områder, som sammen med indeværende projekt kan medføre væsentlige kumulative påvirkninger.

Det er dermed SGAV's vurdering, at der med projektet ikke er risiko for kumulative effekter, der kan give væsentlige miljømæssige gener. Det skyldes desuden, at eventuelle gener i forbindelse med anlægsarbejdet vurderes at være lokale og af midlertidig karakter, hvorfor projektet ikke medfører øget kumulative påvirkninger af miljøet, hvis der skulle være andre lignende anlæg eller aktiviteter i området.

20 Miljøpåvirkning på tværs af landegrænser (Espoo)

Projektet vurderes ikke at have grænseoverskridende miljøpåvirkninger, idet projektet ikke forårsager emissioner/udledninger til miljøet, visuelle påvirkninger eller påvirkninger på tværs af landegrænser, særligt den dansk-tyske grænse der er ca. 850 meter fra projektområdet og vadehavsområdet beliggende ca. 34 km fra projektområdet. SGAV vurderer på denne baggrund at der ikke er nogen berørte stater og der er derfor ikke udført en høring via Espoo-reglerne.

21 Samlet vurdering af projektet

Projektet vurderes ikke at medføre væsentlige negative påvirkninger af bilag IV-arter, udpegningsgrundlaget for nærmeste Natura 2000-områder eller andre fredede arter negativt. Realisering af projektet vurderes ikke at medføre tilstandsændringer for målsatte vandområder, jf. lov om vandplanlægning og indsatsbekendtgørelsen, eller i omkringliggende naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Der forventes ikke væsentlige gener for befolkningen i området i hverken anlægs- eller driftsfasen, ligesom projektet ikke genererer emissioner eller udledninger af miljøfremmede stoffer til luften eller til våde recipienter. Det er derfor SGAV's vurdering, at det anmeldte projekt ikke er omfattet af krav om miljøvurdering, da det ud fra det oplyste grundlag ikke vil kunne få væsentlig indvirkning på miljøet.

22 Høring af myndigheder og berørte parter

SGAV foretager en høring af Aabenraa Kommune, Syd-vestjyske Museer, Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Naturfredningsforening Danske Sportsfiskere og øvrige berørte parter. Eventuelle kommentarer indarbejdes i afgørelsen.

SGAV har modtaget høringssvar fra Aabenraa Kommune, der indsættes herefter:

Høringssvar Aabenraa Kommune

Aabenraa Kommune er enig i SGAV's vurdering af, at projektet ikke er omfattet af krav om udarbejdelse af miljøkonsekvensrapport. Kommunen har derudover følgende bemærkninger:

Vandløb:

Der vil skulle ansøges om tilladelse til krydsning af vandløb, inden arbejdets igangsættelse.

Natur:

Traceet går gennem flere områder omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3 samt Natura 2000. Af det vedlagte materiale fremgår det, at alt beskyttet natur vil blive underboret, hvilket ikke kræver dispensation. Hvis der bliver behov for gravning, kørsel med tunge maskiner eller andre aktiviteter, som kan medføre en ændring af tilstanden, kræves dispensation.

Det forudsættes, at der træffes foranstaltninger, så risikoen for blow-out minimeres på beskyttede naturarealer. Hvis der i forbindelse med underboringen sker et blow-out, skal kommunen kontaktes.

Trafik:

Inden der påbegyndes gravearbejde på offentlige arealer, skal der indhentes en gravetilladelse via hjemmesiden her: Gravetilladelser.

Før ansøgning om gravetilladelse skal der indhentes ledningsoplysninger fra Ledningsejerregistret (LER).

Landzone:

Nedgravningen af ledningen er undtaget fra krav om landzonetilladelse.

Arbejdsarealer i landzone i forbindelse med nedgravningen mere end 6 uger kræver landzonetilladelse. OBS for beskyttelseslinjer på eventuelle arbejdsarealer.

Evidas bemærkninger

SGAV har forelagt Evidas høringssvar og Evidas tager høringssvaret til efterretning og vil følge kommunens anvisninger.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs bemærkninger

Da bygherre tager høringssvaret til efterretning og følger kommunens anvisning har SGAV ikke yderligere bemærkninger. SGAV vurderer samlet set, at høringssvaret ikke giver anledning til ændringer i konklusionerne i det udkast til afgørelse, der har været sendt i høring.

23 Offentliggørelse – opdateres efter høring

SGAV's afgørelse offentliggøres udelukkende digitalt. Materialet kan tilgås på SGAV's hjemmeside www.sgav.dk. Offentliggørelsen finder sted den 1. maj 2025. Offentligheden har adgang til sagens øvrige oplysninger med de begrænsninger, der følger af lovgivningen.

24 Orientering om § 21-afgørelse

SGAV sender et orienteringsbrev til berørte myndigheder, lokale berørte foreninger og øvrige berørte parter med informationer om konklusionen af afgørelsen, herunder hvor og hvordan den tilgås.

25 Klagevejledning – opdateres efter høring

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet for så vidt angår retlige spørgsmål af enhver med retlig interesse i sagens udfald samt af landsdækkende foreninger og organisationer, der som formål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og har vedtægter eller love, som dokumenterer deres formål, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer, jf. miljøvurderingslovens § 50. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.naevneneshus.dk/. Klageportalen ligger også på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk.

Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr. Du kan læse mere om gebyrordningen og klage på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside (<https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/vejledning/>).

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der ikke modtages gennem Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til SGAV, som videresender anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, der træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget senest fire uger efter offentliggørelsen af afgørelsen dvs. den 29. maj 2025.

SGAV's afgørelse kan indbringes for domstolene inden 6 måneder fra afgørelsens offentliggørelse, jf. Miljøvurderingslovens § 54. På www.domstol.dk findes vejledning om at anlægge en retssag ved domstolene.

25.1 Betingelser mens en klage behandles

Klage over afgørelsen har ikke opsættende virkning, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer noget andet. Det betyder, at du kan handle efter SGAV's afgørelse. Udnytter du afgørelsen, indebærer dette ingen begrænsning i klagenævnets mulighed for at ændre eller ophæve afgørelsen. Hvis nævnet tillægger en klage opsættende virkning, skal du afvente nævnets afgørelse før det anmeldte projekt kan gennemføres, og nævnet kan i den forbindelse påbyde påbegyndte bygge- og anlægsarbejder standset.

26 Bilag

- Bilag 1 – Bygherres ansøgning
- Bilag 2 – Projektbeskrivelse
- Bilag 3 – Sammendrag af risikovurdering
- Bilag 4 – Væsentlighedsvurdering
- Bilag 4a – Vurdering af markfirben
- Bilag 5 – Beredskabsplan for blow-out

Med venlig hilsen
Pernille Spangsberg Nielsen
Miljøvurdering og Plan
+45 20 35 57 38
pespn@sgav.dk